

*"He who stands most remote from his age is he who mirrors it best."
– Oscar Wilde*

Porträttet

Fallet Dorian Gray

dramatisering av Oscar Wildes roman och liv

av Christian Lanciai (2014)

Personerna:

Victor, betjänt
Basil Hallward, målare
Lord Henry Wotton
Dorian Gray
Sybil Vane
hennes mor
hennes far
Markisen
Lord Albert Savile, hans son
Doktor Jekyll
Lady Windermere

Advokat Edward Carson
Grace Gray
Sir Edward Clarke
Robbie Ross
Sherlock Holmes

Handlingen äger rum i London och Paris mot slutet av 1800-talet.

Akt I scen 1. En prunkande ateljé.

Betjänten kommer ängslig in före Henry, som tagit sig in med hatten på.

betjänten Jag kunde inte stoppa honom, Sir!

Basil (vid staffliet med penseln i hand) Jag bad dig ju att inte komma och störa!

Henry Men min bäste Basil, om du så insisterar på sekretess i fråga om ett porträtt, så måste ju det porträttet väcka min nyfikenhet!

Basil Jag håller just på att avsluta det! Din närvaro riskerar det!

Henry Då gör du mig bara ännu mera nyfiken. Vem är det du målar? (*ser porträttet*) Jag har aldrig sett honom förut. Vem är det? Borde jag känna till honom?

Basil Väl medveten om blomman av sin ungdom fick jag förtroendeuppdraget att försöka föreviga hans ungdom innan det första visnande draget uppträdde.

Henry Och det har du lyckats med. Inte konstigt att du ville hålla det för dig själv, men vem är han? En sådan fulländad manlig skapelse fyller mig med grämska över att jag inte vet vem han är.

Basil Han är nyss 20 år fyllda.

Henry Men ser ut som 18.

Basil Ja, det är något märkligt med hans utseende, och just därför var jag desto mera angelägen om att få arbeta i fred med det. Han har ett drag som ingen annan har som ger en illusion av skönhet som aldrig kan förgås eller åldras. Det är något magiskt över honom, och det var det jag till varje pris ville fånga i porträttet.

Henry Om han ser ut sådan i verkligheten har du lyckats.

Basil Det är just det magiska. Så överklig är han i verkligheten. (*En dörr öppnas och Dorian kommer in.*)

Dorian Ursäkta min sena ankomst.

Basil Du kommer just i tid för att fullkomna ditt porträtt.

Dorian Det är du som målar det, Basil.

Basil Nej, jag bara förmedlar det. Det är du som har givit oss det. Får jag presentera Lord Henry Wotton, en gammal god vän till mig. Jag hoppades han inte skulle komma hit och störa, men det gör han alltid ändå. Han är sådan.

Dorian En vän till Basil är en vän till mig. (*hälsar artigt*)

Henry Jag får lyckönska er till ert ovanliga porträtt.

Dorian Jag är oskyldig. Jag bad inte om det.

Henry Har ni inte beställt det?

Dorian Jag menar mitt utseende. Det bad jag inte om, och det har förföljt mig i hela mitt liv. Det är inte roligt i längden att jämt bli beundrad av alla för sina ytliga kvaliteters skull.

Henry Utseendet är vanligen en spegel av de verkliga själsförmögenheterna.

Dorian Smickra mig inte.

Henry Jag smickrar inte. Jag är fullkomligt saklig.

Basil Vill du vara så god, *Dorian*, och inta din position. Vi har ditt porträtt att fullborda.

Dorian Givetvis. (*tar sin plats i en stol på podiet och poserar*)

Basil Om *Henry*s närvaro besväras dig lämnar han oss säkert i fred.

Dorian Inte alls. Då har jag någon annan än dig att prata med samtidigt.

Henry Jag tackar för den nåden, min vän. Så ni har alltid besvärats av ert exceptionellt goda utseende?

Dorian Ärligt talat har det varit en belastning. Min mor skämde bort mig och skyddade mig mot livet i stället för att öppna vägen för mig till det.

Henry Så ni vet ingenting om livet?

Dorian Jag börjar lära mig.

Henry Hur har ni mer besvärats av belastningen av er fagerhet?

Dorian Jag har aldrig mött något motstånd någonstans.

Henry Men då är det väl bara att ta för sig.

Dorian Det finns skrupler.

Henry Gör det?

Dorian Man måste ju ta hänsyn till andra.

Henry Måste man? Varför det?

Dorian Annars kan man såra någon.

Henry Ni menar inte, att ni med ert goda utseende aldrig råkat ut för en dam som ni råkat trampa på tårna genom den naturliga diskrepansen mellan könen?

Dorian Jag har aldrig sökt damers sällskap frivilligt då jag är skygg av naturen.

Henry Då har ni mycket att lära mig.

Dorian Även *Basil* här har varit noga med att jag inte skall riskera göra bort mig. Jag skulle behöva en vägledare som visar mig vägen till livet.

Henry Jag anmäler mig frivilligt.

Basil Jag varnar dig, *Dorian*. Han är en oförbätterlig vivör som gärna förför ungdomen med sin intellektuella överlägsenhet.

Dorian Det är just något sådant jag behöver, en andlig mentor.

Henry Jag lovar att vara försiktig i hanteringen av er.

Dorian Bara jag känner mig trygg vågar jag nog vad som helst, men jag tror jag skulle kunna känna mig trygg i era händer.

Basil Ta inga risker, *Dorian*.

Dorian Har *Lord Henry* någon fläck eller någonting alls på sitt samvete?

Henry Nej.

Basil Men han är ansvarslös och lever bara för sina nöjen.

Dorian Är inte det naturligt?

Henry I högsta grad. Det är det enda naturliga. Bara om man är utan pengar har man anledning att arbeta.

Basil Där ligger skillnaden mellan oss, Lord Henry. Jag arbetar utan pengar för arbetets skull, och det är mitt livs högsta nöje och njutning. Utan mitt arbete skulle mitt liv vara värdelöst. Men de nöjen du lever för, Henry, är bara ytliga.

Henry Mitt högsta nöje är att umgås och studera människor. Jag medger att det inte är något arbete, men nog har jag roligt ändå.

Dorian Det är något sådant jag behöver lära mig, att komma ut och njuta av livet, att få uppleva andra människor än mig själv och min lilla inskränkta krets av vänner.

Henry Du har en hel värld att upptäcka, min vän.

Dorian Tag mig med ut på den, så att jag får se den!

Henry Gärna.

Basil Så där. Porträttet är färdigt.

Henry Inbilla mig bara inte att du kämpat i ensamhet med detta porträtt bara för din egen skull. Vår vän Dorian har väl ändå så pass mycket anständighet att han med sin goda position har råd att ge dig ordentligt betalt.

Basil Inte en shilling. Det var mitt villkor.

Henry Det menar du inte? Men varför i faraos namn har du då alls målat det? Du kommer väl ändå att använda ett så ypperligt porträtt i dina utställningar?

Basil Aldrig i livet. Jag har målat det bara för Dorian av tacksamhet för att han lånat mig sitt utseende och gett mig tillfälle att föreviga det. Jag har lånet av hans utseende att återbetala i formen av hans porträtt. Vad han sedan gör med det är hans ensak.

Henry Jag har aldrig hört på maken. Ni ser ju båda att det är ett högst ovanligt porträtt, en manlighetens Mona Lisa.

Basil Precis. Det är därför jag har målat det. Ej heller Leonardo skildes någonsin från sin Mona Lisa och behöll henne bara för sig själv.

Henry Och du bad om att vi inte skulle smicka dig, Dorian. Kan Basils smicker överträffas?

Dorian Ni är roliga båda två. Jag tackar för porträttet, Basil, men jag vägrar ta emot det utan en rimlig ersättning, som du måste acceptera.

Basil Jag blir väl så illa tvungen då.

Henry Äntligen ett mänskligt drag hos dig. Ändå är det olikt dig att över huvud taget umgås med tanken på att måla gratis. Har du råd med det?

Basil Nej.

Henry Då måste verkligen det här porträttet vara något alldeles exceptionellt i din produktion.

Basil Det är det.

Henry Varför har det blivit det? Kan du gå in på det?

Basil Jag ska gärna försöka ge mig in på en förklaring. När jag började måla Dorian var det som om en annan kraft än min egen grep tag om min kreativa förmåga och styrde in den på nya vägar som var okända för mig. Kalla det magi om du vill, men så kände jag det, och det är det ordet som kommer närmast sanningen. Dorian är en alldeles ovanligt välskapt fysisk varelse för att bara vara fysisk, det är

något andligt och nästan förklarar över hans uppenbarelse, som han själv tycks ta för självklar men som en skapande konstnär måste ta djupa intryck av och som han inte kan lämna i fred utan en ingående särbehandling, om inte annat så för att komma till rätta med vad det är med honom.

Henry Du tycks vara unik, Dorian. Hur känns det?

Dorian Jag har tyvärr från början blivit tvungen att vänja mig vid det.

Henry Känner du dig inte alls privilegierad eller utvald på ett annat sätt än vanliga människor?

Dorian I viss mån, kanske, men samtidigt känner jag mig oskyldig till problemet, om det är ett problem.

Henry Är det ett problem?

Dorian Inte ännu.

Basil Och må det inte bli det. När jag är färdig med dig, Dorian, skall du återgå till ett helt normalt liv och inte alls skilja dig från mängden av vanliga dandys och dagdrivare i London utan göra som alla andra det bästa av saken, skaffa dig en normal karriär med framgång och en exemplarisk familj med en dygderik maka och söta barn, som du sedan får möjlighet i din tur att skämma bort som du själv blev bortskämd. Mitt porträtt av dig skall på intet sätt kännas som en belastning för dig eller något att känna dig märkvärdig över.

Henry Hör, hör. Din framtid är utstakad, Dorian. Du blir en nolla som alla andra.

Dorian Ärligt talat, det har jag ingenting emot.

Henry Som Basil så snusförnuftigt säger, det är bara att göra det bästa av saken och roa sig så mycket som möjligt på vägen innan det blir för sent.

Dorian Ni får båda bli mina läromästare såväl på dygdens som på lastens väg.

Henry En läraktig pojke, eller hur, Basil?

Basil Än så länge har han skött sig.

Henry Säg nu som det är, Basil. Du hade aldrig blivit så kär i porträttet av honom om du inte hade varit kär i honom.

Basil Platonisk kärlek i så fall.

Henry Det räcker. Räcker det för dig också, Dorian?

Dorian I högsta grad. Jag har aldrig begärt något annat av någon. Jag är inte heller beredd att ge något annat till någon.

Basil Han är ren, Henry. Försök aldrig någonsin besudla honom.

Henry Med vad? Mina kunskaper? Min erfarenhet? Mina kontakter? Mina nöjen? De är alla lika rena som han.

Basil Det enda som du skulle kunna besudla honom med är eventuellt ditt inflytande.

Henry Är det så dåligt?

Basil Det är inte dåligt, men det inbjuder till friheter.

Henry Och är det då så dåligt?

Dorian Jag litar på er fullständigt, Lord Henry, helt enkelt för att ni är en klok och erfaren man som alltid vet vad han gör. Åtminstone får jag det intrycket. Det vet Basil också, men han är försiktig. I ert sällskap skulle jag våga vara mera oförsiktig.

Henry Det gläder mig. Jag välkomnar dig och inbjuder dig.

Basil Du har fått min varning, Henry. Skäm inte bort honom.

Dorian Jag är redan tillräckligt bortskämd och kan nog inte bli mera bortskämd.

Henry Där hör du, Basil. Jag är oförmögen att fördärva honom.

Basil Jag hoppas det.

Henry Men du har gjort ett sådant porträtt av honom av en sådan idealisk skönhet, ja, medge att du har idealiserat honom, att det skulle kunna förföra vem som helst. Där ser jag den största risken med hans eventuella kommande fördärv.

Dorian Det gör inte jag.

Basil Det hoppas jag verkligen, för det är ditt porträtt. Du får leva med det hela livet, om du behagar.

Dorian Du har gjort det så översinnligt levande i ditt idealiserande av mig att jag nästan kommer att bli rädd för att visa det för folk. Risken är att jag låser in det på ett hemligt rum på vinden.

Henry En utmärkt idé. Då kan ingen förföras av det, utom du själv.

Basil Åja, så märkvärdigt är det inte. Det är ändå konstnären som målar porträttet, och vem det än föreställer lägger han ner mera av sin egen själ i det än objektets, helt enkelt för att han bara har sin egen själ tillgänglig.

Henry Han har lurat dig, Dorian. Det föreställer inte alls dig utan honom själv.

Dorian Ändå kan alla se på det att det är jag.

Henry Därmed är bedrägeriet fullkomnat. Han har maskerat sig själv i ditt utseende.

Basil Det råkar faktiskt ligga något i det.

Dorian Hur som helst är det ett lyckat porträtt.

Henry Det återstår att se.

Dorian Vad menar ni?

Henry Din konstnär har ju just bekänt att han lagt ner en smula svart magi i det.

Basil Du bara driver med oss, Henry, som du alltid gör, men det är bara trevligt, då du aldrig är elak utan bara godmodigt ironisk. Ta honom aldrig på fullt allvar, Dorian. Han lever på att vara ytlig ut i fingerspetsarna på ett så spetsfundigt sätt som möjligt så att det inte verkar så ytligt som det är.

Dorian Tack för dina varningar, Basil. Jag lovar att aldrig vara rädd för honom.

Henry Det är snarare svartkonstnären här du har att vara rädd för med hans hemliga manipulerande med ditt porträtt. Vem vet vilken djävul som kan driva sitt spel bakom ramen för denna ytlighetens fullkomnade skönhet?

Basil Litet sherry, mina herrar?

Henry Det var på tiden, Basil. Varför väntade du så länge?

Basil Jag ber om ursäkt. Jag dricker aldrig när jag arbetar, och jag glömde att mina gäster alltid är törstigare än jag själv.

Henry Gästens privilegium. Värden snålar, så att gästen får frossa.

Basil (vill hälla upp åt Dorian)

Henry Hur mycket tål du, Dorian?

Dorian Lagom.

Henry Akta honom då, Basil, så att du inte super honom full.

Dorian Jag beklagar, men det har jag aldrig varit.

Henry Då har du gått miste om en väsentlig del av livet. Det måste vi få kompensera. Håll upp ordentligt, Basil.

Basil Jag varnar dig än en gång, Henry. Försök inte fördärva honom.

Henry Jag tror dess värre det skulle visa sig omöjligt. Ska vi slå vad? Jag tror inte han blir fördärvad vad jag än gör med honom.

Basil Försök inte.

Dorian Tvärtom, Basil. Han får gärna försöka. Jag tror inte heller han kan lyckas. Är du beredd att satsa emot det?

Basil Jag menar allvar, mina herrar. Dorian Gray får inte fördärvas.

Henry Men du har ju redan försäkrat honom mot allt fördärv genom att föreviga hans ungdom och renhet i porträttet.

Basil Det är bara ett porträtt.

Henry Det är inte så bara. Ett konstverk är alltid heligt, och genom att fullkomna ett konstverk av honom har du gjort honom helig. Alltså kan han omöjligt fördärvas.

Dorian Jag antar vadet. Försök fördärva mig hur ni behagar, och jag slår vad om att det inte kommer att lyckas.

Henry Jag antar vadet. Var ska vi börja? Ska jag ta med dig på en bordell?

Basil Om det är något som aldrig kommer att bita på Dorian, så är det tarvlighet.

Dorian Du känner mig, Basil. Jag är immun mot all vulgaritet.

Henry Du måste komma från en alldeles exceptionellt ädel familj, Dorian, om du har lyckats utveckla en sådan allergi.

Dorian Inte alls. Tvärtom. Min mor rymde med en tarvlig underofficer, som min grymme morfar såg till att blev mördad genom en riktad duell.

Basil Hans mor var Margaret Devereux.

Henry Margaret Devereux! Den beryktade skönheten! Som dog så ung!

Dorian Ja, det var min mor. Om jag alls fick se henne har jag inget minne av det, utom av just en överväldigande vacker och moderlig själ.

Henry Stackars gosse! Född moderlös!

Basil Med mördad fader.

Henry Inte konstigt att du själv är begåvad med en sådan sällsynt skönhet att den för en målare måste framstå som idealisk.

Basil Ju högre utvecklad skönhet, desto mer sårbar är den och bör helst inte röras, utom just genom konsten.

Henry Jag ger dig rätt i detta. Hur är det, Dorian? Är du ömtålig? Vågar du verkligen acceptera vårt vad?

Dorian Jag behöver lära mig mera om livet. Jag har hittills bara upplevt en överdrivet skyddad tillvaro, då hela min barndom och uppväxttid inlindades i bomull. Jag måste acceptera ett sådant vad som mitt livs chans.

Henry Men hur känslig är du? Är din skönhet spröd eller tålig? Blir du lätt chockerad?

Dorian Inte vad jag vet. Jag har aldrig blivit det ännu.

Henry Ja, jag tror att du kan klara dig och i princip kan tåla vad som helst, om du bara härdas lite först. Det är härdningen som fattas, och den vill jag gärna ge dig, om Basil tillåter.

Basil Jag kan inte ställa mig hindrande i vägen.

Henry Topp, alltså. Då går vi på teatern i kväll.

Basil Det låter bättre än en bordell.

Dorian Jag litar helt på er, Lord Henry, och anförtrot mig helt åt ert våld eller vägledning.

Henry Det kan bli båda.

Basil Mera sherry?

Henry Fyll vår lärjunges glas först. Han behöver lära sig njuta.

(De fortsätter sin muntra samvaro under fryntligt inmundigande av sherry.)

Scen 2. Bakom scenen.

modern Men är du säker på honom, mitt hjärta?

Sybil Hur kan jag vara annat? Han är den enda artiga person jag känner.

fadern Det är vårt fel som nödgat dig att växa upp bland slödder.

Sybil Nej, far, det är inte alls ert fel. Ni gjorde så gott ni kunde, och det var inte ert fel att era omständigheter aldrig var bättre. Det har ni lärt mig, att livet inom konsten aldrig enbart kan vara någon dans på rosor.

modern Men vi hade så gärna unnat dig något bättre.

Sybil Jag vet, mor, och det har ni all heder och ära för, att ni alltid gjorde det bästa för mig efter er förmåga. Det kan ingen ta ifrån er. Jag hade inte kunnat få bättre föräldrar.

fadern Som gav dig detta slitsamma och eländiga liv i en fattig teater, när du kunde ha blivit en stor skådespelerska med bara något bättre kontakter, om du bara fötts i en bättre teater.

Sybil Det är konsten som betyder något, far. Ingenting annat betyder något, ty om bara konsten håller hög nivå blir den det mest värdefulla av allt.

modern Så sant, så sant. Det är bara därför vi har överlevt.

fadern Men är han verkligen inte bara en lycksökare, som bara är ute efter att ha en smula roligt med enklare flicka under hans klass, som han sedan bara släpper sedan han utnyttjat henne?

Sybil Hans presenter och blickar när han uppvaktar kan inte vara något annat än ärliga.

modern Risken är att du sätter honom för högt. Hur hög klass han än kommer av och hur fina gester han än skryter med så är han ändå bara en vanlig människa.

Sybil Det är det han inte är.

fadern Aha! Pudelns kärna! Han är finare än alla andra och skiljer sig helt från mängden!

Sybil Det är det han gör.

modern Hur då, Sybil?

Sybil Han är en gentleman.

modern Det är just det vi undrar om du kan vara så säker på.
(*Det knackar försynt på dörren.*)

Sybil Nu är han här! Nu får ni lämna mig ensam med min Sagoprins!

modern Vi kan inte vara så oartiga att vi inte hälsar honom välkommen.

Sybil Naturligtvis, mor. Och om ni får se lite mer av honom skall nog ni också bli övertygade om hans ärlighet och renhet. (*stiger upp och öppnar dörren till sin loge för Dorian.*) Välkommen, Sir.

Dorian (visar sig) Hur många gånger har jag inte bett dig att aldrig kalla mig Sir?

modern (gör sig till) Vi hoppas vår dotter gav er en fullvärdig föreställning i afton.

Dorian Naturligtvis gjorde hon det. Det är därför jag aldrig tröttnar på att komma. Hon överträffar sig själv varje gång.

fadern Ändå måste vi be om ursäkt för våra knappa resurser, varefter tyvärr regin och rekvisitan inte kan bli bättre.

Dorian Ni gör så gott ni kan, och det är bättre än de flesta mera burgna teatrar. Ni är i alla fall en äkta teater som inte bara tänker på intäkterna.

fadern Ni har rätt, Sir. Vi är helt nöjda om vi bara får det att gå ihop.

Sybil Gå nu, mor och far. Jag tror Dorian vill vara ensam med mig.

Dorian Inte alls. De får gärna vara kvar. Det passar alldeles utmärkt att de råkar befinna sig här just nu, när jag har ett särdeles känsligt ärende att framföra.

fadern Och vad i all världen skulle det kunna vara, Sir?

Dorian Min herre, jag har den stora äran att få anhålla om er dotters hand.

fadern Ursäkta mig, Sir, men är ni inte något rask i vändningarna?

Dorian Har ni något emot det?

modern Det kommer bara lite plötsligt, och det tror jag också för Sybil själv.

Dorian Jag är helt säker på min sak, och om min tillbedda prinsessa inte har något emot det skulle jag aldrig kunna förstå någon invändning från hennes föräldrar.

fadern Vi tänker på er, Sir. Ni kommer i alla fall från den högsta societeten, medan vi dess värre hör till den lägsta, och då hjälper det tyvärr inte hur hederliga vi än är, ty om ni går åstad och förlovar er med en jänta som vår dotter riskerar ni att få hela er klass emot er.

Dorian Tror ni inte jag är medveten om sådana förhållanden? Men jag är ensamstående och fri och kan göra precis vad jag själv vill och har rätt att fullkomligt strunta i vad eventuella snobbar kan tänka om mitt kärleksliv.

modern Om ni verkligen menar allvar med att vilja gifta er med henne kan vi naturligtvis inte ha något emot det.

Dorian Jag menar det. Hur är det med er, Sir? (*till fadern*) Några invändningar?

fadern Det verkar som om vi måste ta risken att ni verkligen vet vad ni gör. Kom, Doris. Låt oss lämna ungdomarna ensamma. Jag tror Sybil nu vill ha honom för sig själv.

modern Då har vi bara att tacka och gratulera. Kom, Gilbert. (*föräldrarna avlägsnar sig*)

Sybil (har svårt för att tro på det) Menar du verkligen allvar?

Dorian Varför skulle jag inte göra det? Jag avgudar dig. Du är en gudabenådad aktris. Jag tror på dig. Du kan gå långt på scenen. Du klarar alla Shakespeares svåraste kvinnoroller suveränt.

Sybil Det var innan du kom in i mitt liv. Nu kommer jag att få annat att tänka på.

Dorian Jag skall ta med mig mina vänner hit, så att de får se dig uppträda. De kommer sedan att kunna skryta om dig inför hela societeten precis som jag. De kommer att bli imponerade och ge oss det vitsordet, att jag har gjort det bästa tänkbara val.

Sybil Min sagoprins, ända sedan du kom in i mitt liv har det förvandlats till en dröm, som jag har haft svårt att vänja mig vid att ändå måste vara verklig. Jag har haft svårt för att tro på dig, och det har inte heller varit lätt att övertyga mina föräldrar, men nu är jag övertygad.

Dorian Det skulle bara fattas annat. Kom i mina armar, min älskade. Jag ska ge dig ett bättre liv än vad du någonsin vågat drömma om.

Sybil Vad är det för vänner du vill att skall få se mig uppträda?

Dorian Mina två bästa vänner, en konstnär och en lord. Konstnären har gjort ett porträtt av mig som inte är av denna världen.

Sybil Du är inte av denna världen.

Dorian Jo, det är jag faktiskt, men jag verkar få allt svårare att övertyga min omgivning om den saken. Men hädanefter räcker det för mig om jag lyckas övertyga dig.

Sybil Jag är nästan övertygad.

Dorian Kom då och ge mig en kyss, så att jag kan tro på din övertygelse.

Sybil (kysser honom i hans famn med armarna om honom)

Dorian Såja. Nu är till och med jag övertygad. Vad spelar du i morgon?

Sybil Julia.

Dorian Det passar förträffligt. Mina vänner kommer att älska dig som jag.

Sybil Jag hoppas det, Dorian. Jag vill inte göra någon besviken.

Dorian Det tror jag är omöjligt. (De kyssas igen.)

Sybil Om ändå detta ögonblick kunde vara för evigt!

Dorian En farlig önskan i teatersammanhang.

Sybil Hur så? Kan det inte lyckas?

Dorian Det var vad Faust önskade av djävulen.

Sybil Det är ingen ond önskan. Fick han den beviljad?

Dorian Han trodde det men bedrog sig.

Sybil Hur så? Vad hände?

Dorian Även han älskade men för mycket och förlorade henne men vågade ändå hänga kvar vid sin önskan och höll på att hamna i helvetet för sin envishet men räddades i sista stund.

Sybil Där ser du. Det kan lyckas.

Dorian Jo, det kan faktiskt lyckas. Och jag har ingen pakt med djävulen, så vitt jag vet, så du har ingenting att frukta.

Sybil Jag kommer alltid att tro på dig.
Dorian Och jag kommer alltid att älska dig. (*De kyssas igen.*)

Scen 3. En teaterloge.

De tre vännerna kommer in och tar plats i logen
med höga förväntningar inför skådespelet.

Henry Jag trodde aldrig något skulle kunna överraska mig, men du har då sannerligen tagit mig med överraskning, min käre pojke. Hon måste då vara något alldeles särskilt.

Dorian Det är hon också.

Basil Du har höjt henne till skyarna så till den grad, att risken är att vi måste bli besvikna.

Dorian Det tror jag inte att ni blir. Den risken är praktiskt taget utesluten.

Henry Du verkar säker på din sak.

Dorian Jag är säker på min sak. Annars skulle jag inte älska henne. Annars skulle jag inte kunna förlova mig med henne.

Basil Pass på. Nu börjar skådespelet. Våra nerver är spända till bristningsgränsen.

Henry Jag kan bara verkligen hoppas att du vet vad du gör, Dorian.

Dorian Annars skulle jag inte göra det.

(*Ridån verkar gå upp, ty det hörs spontana applåder.*)

Ni hör hur populär hon redan är.

Henry (imponerad) Du har rätt. Hon är verkligen en skönhet.

Basil Jag var orolig för din skull, Dorian, att du gått och blivit förblindad av ett ungdomssvärmeri eller något sådant, men lyckligtvis ser jag nu min oro ha varit obefogad.

Henry Men kan hon spela teater?

Dorian Annars skulle hon inte få roller som Julia och Imogen.

Henry De andra skådespelarna är för patetiska i hennes sällskap. Vad är de för ena? Avdankade cabaretstjärnor som tappat rösterna?

Dorian Jag håller med om att de är något övermogna.

Henry Övermogna? De har överlevt sig själva. De borde vara pensionärer allesammans.

Dorian Riktigt så gamla är de inte.

Henry Men väl över medelålders. Romeo och Julia skall ju vara sexton-sjutton år.

Dorian Åtminstone Julia har då rätt ålder.

Henry Ja, men hon sticker av som en svan bland vingbrutna kråkor.

Basil Jag beklagar, Dorian, men hon har verkligen hamnat i dåligt sällskap. Romeos ölmage rimmar illa med hans karaktär, och trovärdigheten rinner ut.

Dorian Det är inte den stackars bedagade Romeo ni skall titta på. Det är Sybil.

Henry (mer och mer pinsamt berörd) Jag beklagar, Dorian, men även hon har sett sina bästa dagar. Hon är vacker och gör sig på scenen, men hon tror inte på vad hon säger.

Dorian Jag medger att hon är bättre som Rosalinda.

Basil Hon talar som om hon inte kände det minsta för vad hon säger, som om Shakespeares oöverträffade verser bara var tomma formler. Det här är dålig teater, Dorian.

Henry Och det blir bara sämre. Mercutio gör sig inte som drumlande clown. Och Julias föräldrar! De verkar komma direkt från East End. Romeo är grotesk. Inte konstigt att Julia inte tror ett ord på vad hon säger. Ingen kan älska en sådan erbarmlig gammal Romeo. Han skulle passa bättre som Falstaff.

Dorian Det är nog, mina vänner. Det här blir mer och mer pinsamt. Skall vi gå?

Basil För din skull uthärdar vi gärna ända fram till slutet.

Henry Vi vet ju ändå lyckligtvis att alla måste dö.

Dorian Jag ber verkligen om ursäkt. Hon har varit betydligt bättre än så här, ja, jag erkänner det, lika bra som hon nu är dålig.

Basil Jag tror dig, Dorian. En sådan skönhet måste ha kunnat spela bra mycket bättre teater än så här.

Henry Jag tror jag förstår henne. Hon är betuttad i dig, Dorian, det är inte så konstigt, det är enda förklaringen, och hennes berusning av dig har stigit henne åt huvudet, så att hon glömmer att spela teater och i stället bara svärmar i tom tillgjordhet.

Basil Hon är verkligen mycket tillgjord. Shakespeares Julia är naturlig, men denna är fullkomligt onaturlig och ger intryck av att vara precis raka motsatsen till vad hon skall vara.

Dorian Tyvärr måste jag hålla med er. I stället för att spela sin roll spelar hon sig själv.

Henry Vi beklagar verkligen fiaskot, Dorian.

Dorian Ni behöver inte lida intill slutet. Vi vet ju dess värre att de alla reser sig igen efter att de har avlidit.

Henry Du menar, att du inte blir av med henne.

Dorian Jag ställde aldrig upp för dålig teater. Hittills har hon bara stått för god lysande teater. Det här ställer jag inte upp för längre.

Henry Tänker du säga upp bekantskapen med henne för att hon gör fiasko på scenen?

Basil Även publiken är missnöjd. Fler och fler går.

Henry Och hon tycks strunta fullkomligt i det.

Dorian Det ska en skådespelare göra.

Henry Du har rätt. En skådespelare har inget val. Hon måste genomföra sin roll intill slutet hur dålig den än är. Problemet här är att det inte är rollen som är dålig utan skådespelaren.

Dorian Det är bäst att ni går. Jag vill inte plåga er längre.

Basil Och vi vill inte plåga dig längre med vår närvaro under vår nödvändigt mer och mer svidande kritik.

Henry Vi vill inte nödgas börja kasta tomater och ägg på din älskade.

Basil Kom, Henry. Låt oss lämna honom ensam med sin olyckliga kärlek.

Henry Vad du än gör, Dorian, så gör nu ingenting dumt, för det har du redan gjort.

Dorian Vad ni är älskvärda. Nåväl, den uppkomna situationen är inte ert fel. Ni är ursäktade. Men jag måste stanna. Plikten bjuder mig att gå bakom scenen efteråt.

Henry Lycka till, Dorian. Våra kondoleanser.

Basil Gå inte för långt, Henry. Vi får allt utom att såra honom.

Henry Därför är det bäst att vi går innan det blir värre. Ursäkta oss, Dorian.
(*bryter upp*)

Dorian Ni är ursäktade. (*Henry och Basil går, och Dorian sitter ensam kvar och lider.*)

Scen 4. Bakom scenen. (som scen 2)

Sybil sitter framför spegeln och normaliserar sig när Dorian stiger in.

Sybil (*glatt, stiger upp för att omfamna honom*) Min drömprins!

Dorian (*kärot*) Inte nu längre.

Sybil Vad har hänt?

Dorian Du har gjort mina vänner besvikna.

Sybil Men jag har inte ens träffat dem!

Dorian Du visste att de skulle vara med mig i min loge i kväll. Du visste att de skulle komma med mig hit efteråt, för att jag skulle få presentera dig för dem som min blivande brud. Och ändå förstörde du föreställningen.

Sybil Förstörde? På vilket sätt?

Dorian Sybil, vad har hänt? Igår var du strålande och oemotståndlig som Rosalinda, och hela publiken var med dig och jublade. Idag gjorde du en bedrövlig Julia som rabblade sina verser som en okänslig och uppskruvad automat, och inte bara mina vänner blev störda, utan nästan hela publiken gick mitt under föreställningen.

Sybil Gjorde de? Det märkte jag inte. En och annan, kanske, men många blev kvar.

Dorian Ja, de berusade och snarkarna och några som satt där för värmens skull. Det var inte teater, Sybil. Du kan inte spela teater längre. Vad har hänt?

Sybil Det måste vara kärleken.

Dorian Vad menar du?

Sybil Du är den stora lyckan i mitt liv, och jag har helt blivit betagen av den. Ingenting annat spelar längre någon roll. Plötsligt ser jag verkligheten som den är, mina föräldrar som de bedagade mumier de är, våra förskräckliga patetiska artister, hela truppen är ett B-lag av klåpare, de är alla groteska karikatyrer av skådespelare som inte förstått att sluta i tid, medan jag ensam är ung och har en framtid, men inte längre med dem i denna malätna teater utan med dig i en bättre värld än dessa slumkvarter.

Dorian Men konsten, Sybil! Du får inte glömma konsten för det!

Sybil Vilken konst? Vad betyder den längre för mig, nu när jag blivit kvinna? Nej, det är det levande livet som nu blivit verklighet. Konsten och kulisserna, lögnen och den förbannade dikten kan dra något gammalt över sig.

Dorian Nej, Sybil, konsten är helig och kräver hängiven altartjänst!

Sybil Vill du göra den till en religion?

Dorian Nej, men den måste vara skön! Den måste vara fullödigt estetisk och bestå av skönhet, för annars är den ingen konst! Men du har dragit ner den och vulgariserat den till tarvlig diletterism!

Sybil En teatertrupp lever på sitt samarbete. Jag kan inte samarbeta med de här mänskorna längre. De har sjunkit under min nivå, jag genomskådar deras billighet och känner dem inte längre. Därför kan jag inte spela med dem längre. Kan du inte glömma mig som skådespelerska och ta mig för vad jag är?

Dorian Men utan din konst är du ingenting. Din magi är försvunnen, din utstrålning är som bortblåst, din kraft är utan övertygelse, och du är helt oberörd av de underbara skaldeord du äger att säga, som om du inte menade ett enda ord av all världens skönaste poesi.

Sybil Kan du då inte ta mig för vad jag är, som din älskade, för den som älskar dig?

Dorian Men utan din artistiska magi är du ingenting, Sybil. Du blir då en nolla, och vem vill ha en nolla? Allra minst en högt utvecklad estet som jag, som har krav på livet och inte kan leva utan skönhet. Utan din skådespelarmagi, Sybil, svälter jag i din närvaro och kan jag inte stå ut med dig, liksom mina vänner inte kunde stå ut med ditt taskspeleri i kväll på scenen. Dålig konst är ingen konst, Sybil, och vi esteter har ingenting annat att leva för än konsten.

Sybil Menar du att det är slut?

Dorian Jag kan inte fortsätta under de nya premisserna, Sybil. Jag friade till en blomstrande skönhet i konstens tjänst, men om du lägger av konstens idealvärld för den triviala verkligheten kan inte mitt frieri längre gälla.

Sybil Så du skrotar mig.

Dorian Jag kan inte forcera mig till att älska med en kärlek som dött.

Sybil Var den då så flyktig och opålitlig och lika obeständig som en dagfjäril?

Dorian Det är du som tappat dina vingar. Jag beklagar och ber om ursäkt om det var mitt frieri som gjorde dig så berusad att du glömda bort konsten.

Sybil Du blev allt för mig bara för att jag skulle förlora dig.

Dorian Det samma kan jag säga om dig.

Sybil Och dina vänner blev inte bara svartsjuka för att du fallit för en sådan som jag?

Dorian Vad menar du med "en sådan som jag"?

Sybil Du vet vad jag menar. Utan börd, utan bakgrund, utan inkomst, utan ställning, utan någonting alls utom denna torftiga miljö.

Dorian Jag älskade dig för din konst, Sybil. Din fattigdom och ställning betydde ingenting.

Sybil (ser bort) Håll dig då till din snobbvärld i fortsättningen och lämna oss fattiga kyrkråttor i fred.

Dorian Sybil!
Sybil Det är bäst att du går, om du inte vill såra mig mera.
Dorian Sybil! (*är handfallen men inser att han ingenting mer har där att göra och går utan vidare. När han går böjer sig Sybil ner över sminkbordet med ansiktet i händerna och gråter bittert.*)
(*snyftande*) Min drömprins!

Akt II scen 1. Hos Dorian.

Dorian (*kommer in, inte på sitt bästa morgonhumör*) Någon post?
Victor Bara det vanliga, Sir, och ett brev.
Dorian Från vem?
Victor Det verkar vara från Lord Henry Wotton.
Dorian Då är det bara mera spydigheter, som om gårdagens besvikelse inte hade deprimerat mig tillräckligt. Han har bara en medicin, och det är ättika.
Victor Jag lämnar det åt er, Sir.
Dorian Gör så. Och lämna mig i fred. Jag måste få tänka. (*Victor bugar sig och går. Dorian går fram till en spegel, som hänger bredvid porträttet.*)

Jag hängde dig där för att kunna jämföra mig själv och mina förändringar med Basils märkliga porträtt. Men jag ser inga förändringar, trots gårdagens trauma. Du har inte fått några ärr i striden. Du verkar bara något trött och medtagen, men annars ser jag inga nya rynkor eller fåror eller ens själsliga ärr. Men gjorde jag rätt? Det är det som plågar mig. Jag kan ha sårat henne djupare än vad jag ämnat. I så fall måste jag gottgöra det. Ja, så långt som jag ledde henne är jag moraliskt skyldig henne ett äktenskap. Annars kommer hela den teatern att betrakta mig som en vanärans man, och ett sådant rykte sprider sig lätt. Jag måste be henne om ursäkt och ta tillbaka allt. Men vad är det med porträttet? (*synar porträttet närmare, som publiken aldrig får se*) Kan det vara möjligt? Fanns det där elaka draget kring munnen där förut? I så fall har jag inte observerat det. Porträttet kan ju inte uppvisa någon förändring. Det har målats just för att bevara mig i min ursprungliga form. Och ändå tycker jag att porträttet ger en riktigare spegelbild av min själ än spegeln. Kan det vara sant? Kan spegeln verkligen bara uppvisa min ytlighet, medan Basil i porträttet lyckats få grepp om min själ, som nu uppvisar de förändringar i min själ som ytligheten maskerar? Kan en konstnär vara så skicklig? Eller inbillar jag mig bara och låter mig påverkas av eventuella samvetskval?

(*Det ringer. Victor kommer åter in.*)

Victor Lord Henry Wotton är här, Sir.
Dorian Be honom komma in, för all del. (*sätter en skärm för porträttet, som döljer både det och spegeln. Lord Henry kommer in.*) Välkommen, Lord Henry.
Henry Det gläder mig att se dig så pigg och fräsch.
Dorian Varför skulle jag inte vara det?

Henry Jag var rädd att gårdagens händelser eventuellt skulle ha kunnat påverka dig menligt och kom faktiskt hit bara för att försöka stilla min oro. Den verkar visa sig ha varit obefogad.

Dorian Du behöver aldrig oroa dig för mig. Jag klarar mig själv.

Henry (ser det öppnade brevet) Har du inte läst mitt brev?

Dorian Borde jag ha gjort det?

Henry Då vet du ingenting? Och du har inte sett tidningarna?

Dorian Vad är det jag inte vet? Har det blivit krig nu igen?

Henry Min käre gosse, i brevet ber jag dig uttryckligen att inte läsa dagens tidning innan jag har fått tala med dig.

Dorian Men vad är det då som står på?

Henry Jag beklagar, min gosse, men Sybil Vane har begått självmord.

Dorian (chockad, sätter sig) Å nej!

Henry Det var just den reaktionen jag var rädd för. Men du har ingenting att anklaga dig själv för. När en människa begår självmord är det helt och hållet på hennes eget ansvar. Det är det yttersta sättet att ta sitt öde i sina egna händer.

Dorian Men hur gick det till? Vad hände?

Henry När hon skulle lämna teatern med sina föräldrar sade hon att hon glömt något och återvände. Sedan kom hon aldrig hem. Man hittade henne i hennes loge förgiftad troligen av blåsyra eller något annat kemiskt medel som finns tillgängligt där.

Dorian Jag kan inte hålla mig ansvarsfri från denna katastrof. Om jag inte slagit upp förlovningen hade hon aldrig gjort det.

Henry Det vet man inte. Så du slog faktiskt upp förlovningen?

Dorian Ja, och nu denna morgon har jag ångrat det med besked och beslöt mig just för att gå tillbaka och be henne om ursäkt och ändå gifta mig med henne, när du dök upp.

Henry Då kan du ännu mindre hållas ansvarig för hennes död. En uppslagen förlovning är alldeles tillräckligt för att en labil och omogen flicka på eget bevåg skall tappa kontrollen och vidta desperata åtgärder, som hon inte ens kan hållas ansvarig för själv. Märk väl, att det lutar åt att det aldrig någonsin begåtts något självmord utan att den olyckliga ångrat det. I samtliga fall där självmördaren återvänt från döden har det varit så.

Dorian Du kan inte befria mig från hennes öde.

Henry Du kommer över det. Naturligtvis kommer det att ta några veckor, men snart finner du nya vackrare damer av din egen klass som blir svårare att dupera och skämma ut, och så gifter du dig och stadgar dig med ett stabilt familjeliv precis som jag och blir som alla andra. Ingenting kan återkalla Sybil Vane från döden. Låt henne stå sitt kast. Det är det enda du kan göra.

Dorian Jag kommer aldrig att kunna glömma henne.

Henry Det är en annan sak. Bevara henne gärna som ett vackert minne. Hon var ju faktiskt något av en skönhet. Synd bara att hon skulle falla ur rollen som

lovande skådespelerska. Jag beklagar att jag inte fick uppleva henne tidigare innan hon tappade greppet.

Dorian Henry, jag är otröstlig. Det måste du respektera. Jag ber dig därför att lämna mig

Henry Naturligtvis, min vän. Ingenting är mer respektabelt än den genuina sorgen, och det vittnar gott om dig att du känner den djupt. Jag avlägsnar mig genast.

Dorian Vad säger Basil?

Henry Jag vet inte. Jag har inte träffat honom. Han hör säkert av sig, om inte du uppsöker honom.

Dorian Tack, Lord Henry, för din omtanke. Det var i alla fall bättre att jag fick veta det genom dig än genom tidningen.

Henry Det var därför jag kom hit med den förhoppningen. Ta det lugnt, min vän, och sköt om dig. *(avlägsnar sig. Dorian sätter sig förkrossad)*

Dorian Det var det sista som fick hända! Det var den värsta förebråelse hon hade kunnat lämna mig med. Detta kommer att sätta sig i mitt hjärta som ett grymt men som jag aldrig kommer att bli fri från. *(återgår till porträttet och spegeln och drar undan skärmen. Jämför dem noga med varandra.)* Ja, där finns ett drag i porträttet som inte finns i min spegelbild, hur jag än grimaserar. Man ser inte hennes skugga i min spegelbild, medan jag omöjligt kan förneka dess påtaglighet i porträttet. Det är märkligt och omöjligt men sant. Nåväl, det får förbli min hemlighet. Ingen annan skall någonsin få se detta skrämmande märkliga porträtt. *(drar för skärmen igen, sätter sig ner igen med huvudet i händerna och grubblar förtoivlat.)*

Scen 2. Lord Henry Wottons smakfulla hem.

Han sitter och röker lättjefullt när plötsligt Basil bryter in.

Henry Basil! Oanmäld och tämligen impulsivt! Vad har hänt?

Basil Vad har du gjort med honom?

Henry Med vem?

Basil Du vet mycket väl med vem. Med vår vän.

Henry Ingenting. Vad har hänt?

Basil Ingenting, utom det att jag inte längre känner igen honom. Han har blivit som en främling för mig och verkar nästan inte längre mänsklig, och jag kan bara attribuera det till ditt inflytande.

Henry Min bästa Basil, unnar du honom då inte att utvecklas? Jag försäkrar dig att jag ingenting gjort för att influera honom på något sätt. Jag har låtit han sår läkas av sig själva utan att idka någon sorts helande terapi vare sig psykiskt eller moraliskt, och så vitt jag har kunnat se har han lyckats hela sig själv. Han har glömt henne.

Basil Och det kallar du helande? Han har förträngt henne! Han kommer aldrig att kunna glömma henne, och med att förtränga henne gör han bara sig själv ännu värre skada!

Henry Han måste ha sårat dig på något sätt för att göra dig så upprörd. Berätta nu vad som har hänt.

Basil Ingenting har hänt. Jag är bara upprörd över hans nya känslokyla, och han sällskapar med nya damer som om Sybil Vane aldrig hade funnits.

Henry När ett sår ärrar sig petar man inte i det utan håller det skyddat mot beröring. Det är bara naturligt.

Basil Jag uppsökte honom nyligen efter att jag inte sett honom på alltför länge och bad honom komma och sitta för mig igen för ett nytt porträtt. Han vägrade. Jag bad honom att få låna det tidigare porträttet för att få använda det till en utställning i Paris, och då blev han alldeles uppriven och vägrade ens låta mig se det. Jag har aldrig sett honom så upprörd. "Men du sade ju till mig att du aldrig mera ville se det och aldrig ville ställa ut det!" nästan skrek han, som om jag hade sårat honom till döds. Det var inte alls meningen, men han gick ännu längre. Han hotade med, att om jag någonsin igen påminde honom om hans porträtt skulle han betrakta vår vänskap som avslutad.

Henry Det var märkligt. Och han gav ingen förklaring?

Basil Ingen förklaring alls.

Henry Tror du han kan ha förstört porträttet av grämelse över dess skönhet från tiden före Sybil Vane?

Basil Nej, porträttet fanns där men dolt bakom en skärm, och när jag ville se det verkade det som om han hellre ville mörda mig än låta mig komma bakom skärmen och se det.

Henry Var då ditt porträtt av honom så märkvärdigt?

Basil Inte alls. Det var bara ett extremt sanningstroget porträtt av hans skönaste livslevande ungdom.

Henry Har hans utseende förändrats efter Sybil Vane-affären? Har han börjat skilja sig utseendemässigt från porträttet?

Basil Det är en annan märklig sak, som du säkert kunnat konstatera själv. Hans yttre verkar helt oberört av den förfärliga personliga tragedin, som ändå gick honom förkrossande djupt till sinnes. Han är lika ung och skön och oförstörd nu som när jag målade porträttet. Inte ett spår av bitterhet eller grämelse kan man spåra i hans anletsdrag i form av någon rynka eller fåra, och hans leende är lika ljusst som alltid.

Henry Jag råder dig att lämna honom i fred. Han håller på att komma över det, och du vill inte låta honom. Du har kommit och påmint honom i stället för att låta hans sår hela sig. Jag vet att han sällskapar med en ny förtjusande dam av hans egen klass, och jag hoppas han gifter sig med henne och får barn och stadgar sig ordentligt. Du har väl hört om hans litterära framgångar?

Basil Jag hörde ett rykte om att han fått några dikter publicerade.

Henry Han håller på att skaffa sig ryktbarhet som poet. Självaste Algernon Swinburne har tagit honom under sitt beskydd. Låt honom fortsätta, och han kommer att göra en lovande karriär inom vår litteratur. Han har redan börjat skriva pjäser.

Basil Det visste jag inte.

Henry Nu vet du det. Jag skall gärna hålla dig underrättad om hans vidare framgångar. Dem unnar vi honom båda, eller hur?

Basil Naturligtvis. Av hela vårt hjärta.

Henry Vad sägs om lite sherry? Jag är glad att jag fått dig på bättre humör. När du blir så där upprörd kan du göra mera skada än nytta.

Basil Jag ber om ursäkt. Jag var bara orolig för honom.

Henry Och du kände inte igen honom, för han håller på att bli en ny bättre människa. Ge dig till tåls, och låt honom komma till dig. Stör honom inte, och förr eller senare uppsöker han dig igen. Han behöver oss båda.

Basil Ja, det gör han.

Henry Här, min vän. Allt vad vi behöver är lite tålamod och lite sherry. (*skålar med honom, och de dricker. Basil andas ut med någon lättnad, och de trivs tillsammans.*)

Akt III scen 1. En salong.

Markisen Ha ingenting med honom att göra. Han är en odräglig snobb som bara för fördärv med sig.

Albert Hur vet du det?

Markisen Efter att du gjorde hans bekantskap och blev alltför nära bekant med honom gjorde jag mina undersökningar med förskräckliga resultat

Albert Du är nog den enda i London som inte uppskattar honom, och att inte uppskatta honom efter förtjänsten av hans goda snille och smak är inget gott vitsord för ens egen.

Markisen Det märks att du är påverkad av honom. Jag varnar dig. Om du framhärdar i umgänget med honom måste jag vidta åtgärder.

Albert Jag är myndig, far. Du kan inte stoppa mig.

Markisen Om jag inte kan stoppa dig kan jag stoppa honom med vad jag vet om honom.

Albert Hotar du mig?

Markisen Nej, jag hotar honom, om du inte släpper honom.

Albert Jag vägrar släppa honom. Han är Londons ledande geni.

Markisen Och dess ledande fördärv. Han är moraliskt en pesthärd.

Albert Vad har du för bevis?

Markisen Jag kan samla dem vid behov.

Albert Du bara hotar.

Markisen Nej, jag menar allvar.

Albert Jag menar att du är förblindad av moraliskt mörkerseende. Fråga doktor Jekyll här vad han anser om moraliska fördomar.

Jekyll Vad gäller saken?

Albert Dorian Gray, hela Londons mest lysande stjärna och idol.

Jekyll Personligen sätter jag nog andra skribenter högre, som Robert Louis Stevenson till exempel, men jag måste medge att han är ett intressant fall ur moralisk synpunkt.

Markisen Hur så?

Jekyll Han har ingen moral och tillåter sig i enlighet därmed vilka moraliska eller omoraliska utsvävningar som helst. Han har inga skrupler på det moraliska området, då han i egenskap av diktare och estet anser sig stå över alla moraliska normer, och i det måste jag ge honom rätt.

Markisen Och om han förförde er son och drog honom med sig i lastens fördärv och invigde honom i kriminella kretsar av prostituerade och homosexuella, skulle ni då inte opponera er?

Jekyll Jag har ingen son och ämnar inte skaffa mig någon, då familjeliv leder till partiskhet, som i högsta grad färgar och blåser upp era fördomar, min bästa markis, till överdrivna och orimliga proportioner. Er moraliska blindhet berövar er allt perspektiv.

Markisen Utan moraliska regler har vi inget samhälle och ingen ordning, då moralisk normlöshet måste innebära upplösning av kärnfamiljen och samhället genom anarkistisk ansvarslöshet. Det går inte. Det måste ni väl inse som ansvarskännande läkare?

Jekyll Jag vidhåller att ni överdriver och låter ert överdrivna nit för er sons välfärd skena iväg med ert förnuft, som slocknar inför er moraliska fanatism, som förblindar er.

Albert Hör! Hör!

Markisen Då är ni innerst inne lika fördärvad som Dorian Gray.

Albert Men här kommer han äntligen! (*ställer sig spontant upp och applåderar inför Dorians entré*) Gratulerar till er storartade framgång, mr Gray!

Dorian Det var bara en ytlig komedi ägnad att behaga damerna och den flärdfulla delen av ungdomen. Den var så långt ifrån allvarligt menad som man kan komma. Men det gläder mig att se dig igen, Albert.

Albert Nöjet är helt på min sida. En cocktail åt mr Gray! (*En sådan serveras omedelbart.*) Jag förstår inte hur någon kan bjuda er konst det ringaste motstånd, Dorian. Ingen kan förneka ert snille, och bara surkarter kan känna avund inför era framgångar inom musernas domäner. Och till detta kommer din skönhet som människa. Det är nästan vad jag mest beundrar hos dig. Du är trettioåttå år gammal och har njutit av livet fullt ut så länge du har levat och skaffat dig familj med två barn, och ändå ser du alltjämt ut som en fullkomligt ofördärvad tjuugoåring. Hur bär du dig åt?

Dorian Det måste ligga i generna.

Albert Har ni det i familjen?

Dorian Min mor dog oförstörd som fullkomlig skönhet, vilka lidanden hon än tvingats gå igenom.

Markisen Men hon dog ung, och det var kanske hennes enda lycka.

Dorian Ni tycks vara välinformerad, herr markis.

Markisen Så länge ni har det minsta inflytande över min son kan ni vara säker på att jag håller er mera noggrant informerad om er än om någon annan. Känn er hårdbevakad från morgon till morgon till kväll.

Dorian Jag tackar er för den minsta frihet ni unnar mig om natten.

Markisen Då minst av allt.

Dorian Varför hatar ni mig så?

Markisen Jag hatar er inte. Jag bara avskyr allt vad ni står för och går för, er snobbism, er odräglighet, ert moraliska fördärv, er inbilskhet, ert övermod, er tillgjordhet, era choser, er falskhet,...

Dorian (avbryter) Ni smickrar mig med att låta er katalog över mina laster aldrig ta slut.

Markisen Ni ställde frågan men hindrar mig från att besvara den fullt ut. Jag hoppas jag en dag får nöjet att duellera med er, så att vi får göra upp en gång för alla, men ni är för feg för att ens överväga att anta en utmaning.

Dorian Era metoder, herr markis, är kända för att inskränka sig till brutalt våld. Jag befattar mig dess värre av princip inte med vulgariteter. Annars accepterar jag gärna vilka utmaningar som helst men helst sådana som håller sig på mattan utan våld, det vill säga verbala.

Albert Bry dig inte om honom, Dorian. Han är bara en sur gammal gubbe.

Dorian Dess värre är han även din far.

Albert Du är mera en far för mig än han.

Dorian Därav hans utsägliga faderliga svartsjuka.

Albert Det är bäst jag för dig utom skotthåll för honom. *(tar med honom till andra delar av salongen för att träffa även damer, som han bemöter med charmant belevethet.)*

Jekyll (till Basil) Ni var ju med från början, mr Hallward, och lär ha målat ett legendomspunnet porträtt av honom innan han ens kommit ut i världen. Hur menar ni att han har utvecklats?

Basil Jag har tyvärr inte mycket kontakt med honom numera, då han undviker mig, efter att han en gång för alla förbjudit mig att mera ens nämna hans porträtt, som han lär hålla inlåst någonstans av okänd anledning, som om han svartsjukt inte ville att någon annan skulle få se det, men på det hela taget har han skött sig väl. Jag känner till hans rykte men vill inte kommentera det, då jag inte vet om det verkligen finns fog för det. Han tycker om att det spinns myter omkring honom. Det behagar hans fåfänga, och ni måste medge att det passar en poet av Byrons och Shelleys status.

Jekyll De dog unga. Finns det risk för att Dorian Gray går samma väg?

Basil Inte om han fortsätter sköta sig.

Jekyll Så ni vet inte om det finns någon grund för skandalryktena om honom?

Basil Den enda historien av det slaget som jag känner till var jag själv med om från början. Det var hans första stora kärlek, en billig skådespelerska i glädjekvarteren, som han blev uppriktig förälskad i, vilket hon blev så kollrig av att

hon glömde sin konst och gjorde honom besviken, varpå han avbröt förlovningen. För det begick hon självmord.

Jekyll Jag har hört den historien. Det kan han inte belastas för. Ett självmord är alltid helt på självmördarens eget ansvar, och de flesta brukar till och med insistera på det i ett avskedsbrev. Så efter det har det inte hänt något anförbart mot honom?

Basil Inte som jag vet. Han har varit diskret och stadgat sig och visat sig en rekorderlig och ansvarsfull far med två barn och en förtjusande fru som dyrkar honom, så han har allt och kommer troligen att ständigt fortsätta få mer. Somliga vill få in honom i parlamentet.

Jekyll Men vad var det med porträttet?

Basil Det undrar jag också. Jag har ju inte fått se det igen sedan det målades, och när jag en gång ville det sade han nästan upp bekantskapen med mig. Sedan dess har jag saknat den vänskap vi hade med varandra tidigare.

Jekyll I stället har andra vunnit den. (*indikerar Albert*)

Basil Vilket fyller mig med onda aningar. Hans far är inte att leka med. Och vad ser Albert i Dorian? Albert har inga litterära talanger men fascineras bara av det faktum att Dorian förblir oföränderligt skön till det yttre, som om han inte kunde fördärvas vad han än gör. Jag misstänker att Albert vill bli likadan och tror han kan bli det. Åtminstone eftertraktar han Dorians eviga ungdoms hemlighet.

Jekyll Dorian skyller på generna.

Basil Man skyller allting på generna nu för tiden medan jag vill påstå att allt i själva verket beror av själens beskaffenhet.

Jekyll Kroppen är själens spegel och ansikte?

Basil Ja, det är min bestämda mening som konstnär.

Jekyll Så ni menar att en vacker människa omöjligt kan härbärgera en fördärvad själ.

Basil Ja. Det vore fullständigt omöjligt. Man kan lura sig själv men inte naturen.

Jekyll Jag hoppas ni har rätt.

Basil Men se vem som kommer här. Vår tids främsta förförare av ungdomen i egen hög person!

Lord Henry (*gör entré*) Nej men Basil! Är jag fortfarande fördömd i dina ögon?

Basil Jag fördömer aldrig någon, men jag observerar allt.

Dorian Mina två bästa vänner! Äntligen får jag se er tillsammans igen!

Henry Jag hoppas utan några som helst spänningar.

Dorian Det hoppas jag verkligen också.

Henry Basil, hur kan du mena att jag har förfört och fördärvat vår vän Dorian? Om jag har gjort det måste jag ha misslyckats totalt, för han har ju inte tagit någon skada alls. Kan du se att han på något sätt skulle ha märkts av åren eller av det liderliga liv som du menar att jag invigde honom i?

Basil Jag måste ge dig rätt i det, Henry. Han ser precis likadan ut idag som när jag målade hans porträtt för aderton år sedan.

Henry Vad hände med det porträttet? Det blev ju legendariskt från början, men sedan försvann det.

Dorian Tala inte om det.

Basil Av någon anledning blev det en känslig fråga för Dorian från början.

Jekyll Vi talade just om hur ens leverne måste sätta sina spår i ens yttre, och jag måste hålla med er båda, att vad för utsvävningar Dorian än kan ha hängett sig åt så måste de ha varit obetydliga, så litet som man kan se något spår av något åldrande i hans ansikte. Dorian, ditt dåliga rykte måste vara både överdrivet och oförtjänt. Basil som människokännare måste ge mig rätt i det, att din okändhet i vissa kretsar måste vara orättvis, då ditt yttre vittnar om motsatsen.

Henry Dock har vi alla våra mörkare sidor, som vi inte gärna blottar för vem som helst, tvärtom har vi allt intresse av att dölja dem för att kunna odla dem desto friare, och ingen maskering kunde vara mera opportun än förmågan att inte åldras.

Jekyll Menar ni, Lord Henry, att ett oförstört yttre ändå kan dölja ett fördärvat inre?

Henry Kan ni förneka den möjligheten, doktor Jekyll?

Jekyll Jag kan sträcka mig så långt som att medge, att den ena möjligheten inte behöver utesluta den andra.

Dorian Henry, jag tror inte du har träffat min protegé. Så som du har uppfostrat mig i estetikens och njutningens konster har jag försökt lära denne unge man att göra samma positiva andliga karriär. Får jag presentera Lord Albert Savile.

Henry Jag har hört talas om er, unge man. Det gläder mig att ni gör framsteg i samma skola som jag satte Dorian i.

Albert Jag avundas honom hans bestående ungdom och är mycket nyfiken på hemligheten med hans oförstörbarhet, vilka njutningar han än hänger sig åt. Vet ni något om den saken?

Henry Absolut ingenting. Jag kan bara tycka det är orättvist, då jag som hans lärare inte alls råkat ut för samma öde. Jag finner mig i en ständigt brantare utförsbacke på väg mot ålderdomens vissnande återvändsgränd och har under dessa aderton år bara dragit ifrån vår unge Dorian, som fortfarande står kvar på samma ställe i ungdomens mest hänförande skönhetsdräkt.

Basil Ett fenomen som alla observerat men ingen kan förklara.

Dorian Jag brukar skylla på generna. Det finns ju inget annat.

Basil Ändå är det något mystiskt över det hela, som om du skulle vara särskilt utvald eller välsignad av någon god fé.

Dorian I så fall är jag inte medveten om någon sådan.

Henry Din hustru kanske?

Dorian Hon är den exemplariska godheten själv, den perfekta korrektheten, den idealiska modern för våra två söner och den prydligaste tänkbara hemmafru. Nej, där finns ingenting extra alls. Jag kan inte gå hem utan att få tråkigt.

Henry Jag varnade dig för att gifta dig. Du borde ha avskräckts av mitt öde. Ändå åkte du dit och det frivilligt. Ändå har du inte fördärvats som jag.

Dorian Du är inte fördärvad, Lord Henry. Du bär din mognande ålder med värdighet.

Henry Som ett lidande, som jag försöker att inte låtsas om. Det är alla åldrandes första bekymmer, tills vi får värre bekymmer genom krämporna. Dem har jag fortfarande framför mig men hoppas kunna uppskjuta dem så länge som möjligt.

Markisen Ni kommer inte undan, Lord Henry, lika litet som den här fördärvaren kommer att göra det. Tids nog kommer er nemesis ifatt er, Dorian, och det med besked, det kan jag lova er.

Henry Vem är den här gamle surkartan?

Albert Min far. Jag ber om ursäkt för honom. Han borde inte ha kommit hit men forcerade sig hit bara för att han fick veta att jag skulle träffa Dorian här.

Henry Har han något emot er förbindelse?

Markisen Om jag har! Jag kommer att göra allt vad som står i min makt för att avbryta den!

Henry (avsides till Dorian) Den gubben är inte rolig. Se upp med honom.

Dorian Han skrämmer inte mig.

Henry Han hade varit en narr om han hade varit det minsta rolig, men det är han inte.

Dorian Jag vet. Han är stackars unge Alberts livs belastning och kors. Han slipper honom aldrig.

Henry En överbeskyddande fader kan visa sig farlig.

Dorian Inte en sådan patetisk fanatiker.

Henry Ändå skulle jag ta mig i akt om jag var du. Kan vänskapen med Albert vara värd att skaffa sig fiender?

Dorian En sann vänskap är värd vilka risker som helst.

Henry Han gör mig orolig, då det är tydligt att han kan gå hur långt som helst utan några som helst betänkligheter. Han kan vandra över lik utan att märka dem.

Dorian Om han någonsin försöker gå över mig kommer jag att låta honom märka det.

Henry Risken är att han gör det.

Albert Berätta nu äntligen hemligheten med ditt porträtt, Dorian. Du har ju din målare här. Varför har han aldrig fått se det efter att han målade det?

Dorian Fråga mig inte om det, Albert.

Albert Enligt hörsägen skulle Basil ha lyckats återge dig som den fullkomliga skönheten, och det var just meningen, att porträttet skulle bevara den medan du skulle förfalla som alla andra. Men det lär du aldrig ha gjort. Basil sade själv här just att du var precis likadan idag som när han målade porträttet.

Dorian Det var lord Henry som sade det.

Albert Spelar det någon roll vem som sade det? Gåtan är varför du gömt undan det för världen fastän det återger dig som allra mest dig själv.

Basil Kanske just därför.

Markisen Det finns bara en anledning till att han undanhåller det för världen. Porträttet uppvisar all den korruption och fördärv som hans yttre så skickligt döljer.

Basil Har ni sett porträttet?

Markisen Nej, och aldrig i livet att jag vill se det. Den mannens levande närvaro är alldeles tillräckligt outhärdlig för att man dessutom skulle vilja se hans porträtt.

Albert Far, Dorian Gray har aldrig gjort dig något ont.

Markisen Men dig har han förfört, och det tycks du bara vara tacksam för.

Dorian Det är er son ni talar till, Sir. Inte ens en far har rätt att kränka sin egen son.

Markisen Men ni har det tydligen.

Dorian Det har jag aldrig påstått.

Markisen Men ni har gjort det.

Dorian Är det en anklagelse?

Markisen I högsta grad!

Albert Far! Du går för långt!

Markisen Tvärtom! Äntligen sätter jag stopp!

Dorian För vad då, om jag får fråga?

Markisen För er kontinuerliga skändning av min son!

Dorian Vart vill ni komma?

Markisen Helst av allt ville jag duellera med er och få er ur världen en gång för alla, men ni är för feg för att acceptera det.

Dorian Er beskyllning är för absurd för att någon vettig man skulle betrakta det som något annat än en sinnessjuk inbillning.

Markisen Påstår ni att jag ljuger?

Dorian Om ni anklagar mig måste ni kunna bevisa era anklagelser.

Markisen Tror ni inte att jag samlat tillräckligt med bevis under alla de år då ni befläckt min son med ert umgänge? Tror ni inte att jag har namnen på alla de manliga prostituerade ni brukar besöka för odlandet av era laster? Tror ni inte att jag vet allt om Sybil Vane, som ni drev i döden?

Basil Min herre, ni vet inte vad ni talar om.

Markisen Tvärtom. Jag vet vad jag talar om, men ni har ingen aning om vilken orm ni närt vid er barm!

Henry Dorian, du kan inte finna dig i detta. Det är offentligt kränkande förtal och ingenting annat.

Dorian Precis min mening.

Markisen Dra mig inför rätta då, och bevisa att jag har fel!

Henry Det är ni som äger att bevisa att ni har rätt.

Markisen Och det ämnar jag göra!

Basil Sansa er, herr markis. Ingen vill dra vare sig er familj eller Dorian Gray in i en process som bara kan innebära vanära för er alla.

Markisen Tvärtom! Jag utmanar honom att göra det, så att jag kan få återupprättelse!

Henry Ni är en narr, herr markis, och det av det sämsta tänkbara slaget, då ni bara drivs av er egen uselhet.

Markisen Ingen far kan acceptera att en bög förför och kränker hans son!

Dorian Ni anklagar mig således för sexuellt utnyttjande av er son?

Markisen I högsta grad!

Albert Far, det måste jag förneka.

Markisen Det kan du inte förneka då det är ett faktum!

Albert Jag förnekar det av hela mitt hjärta!

Henry (avsides) Ett samlag är ingen våldtäkt eller ens något sexuellt utnyttjande om båda parterna njöt av saken. Det är det som markisen aldrig kommer att kunna acceptera.

Dorian Jag måste bestrida er anklagelse.

Markisen Gör det då! Jag antar utmaningen, då jag vet att jag inte ljuger!

värdinnan Mina herrar, det är inte värdigt er att föra sådana diskussioner i min salong! Jag måste be er att avlägsna er genast!

Dorian Jag ber om ursäkt å alla mina vänners och ovänners vägnar, men det var den enda i den senare kategorin som öppnade denna Pandoras ask.

värdinnan Likväl har ni alla deltagit i en sådan oerhörd debatts skändliga öppenhet!

Dorian Jag ber om ursäkt, lady Windermere. Kom, Albert. Låt oss avlägsna oss genast från er fars giftiga närvaro.

Albert Du är galen, far.

Markisen Nej, Albert, det är du som är fördärvad.

Albert Så låt mig då vara fördärvad! Det är mitt liv och inte ditt!

Markisen Det är det jag måste motsätta mig med alla medel, då du låtit dig fördärvas av en sådan.

Henry Menar ni att det varit godtagbart om Lord Albert låtit sig fördärvas av en annan?

Markisen Dorian Gray är en samhällsparasit som lever på att förföra och fördärva sådana som det behagar honom att skända ihjäl. Han har gjort det förut.

värdinnan Nej, vet ni vad!

Dorian Det är lugnt, lady Windermere. Vi avlägsnar oss alla under tillbörliga ursäkter för herr markisens brutala känsloutbrott, som vi alla måste skämmas för.

Markisen Det är du, din fördömda bög, som hela samhället äger att skämmas för så länge din parasitism ostört får fortsätta fördärva samhället!

Henry (ruskar på huvudet) Ett hopplöst fall.

Jekyll Markisen eller Dorian Gray?

Henry Båda.

(Alla avlägsnar sig, och salongen blir nästan tom. Värdinnan suckar efter dem.)

Scen 2. Hemma hos Grays.

Grace Du kan inte dra honom inför rätta, Dorian.

Dorian Jag har inget val, Grace. Om jag inte gör det är det detsamma som att erkänna att han har rätt i sina anklagelser.

Grace Kan du inte bara strunta i det? Han är en patetisk gammal man som drivs av possessiv maniskhet som ingen kan ta på allvar. Han är utskrattad i hela London.

Dorian Men jag kan inte låta hans lösa prat få härja fritt över hela London.

Grace Du menar att rykten som han sprider kan skada din karriär?

Dorian De kan inverka menligt på framgången av mina pjäser.

Grace Risken är att en process kan förvärra skadan.

Dorian Inte om jag vinner.

Grace Bara en sådan process förekomst måste ifrågasätta din ställning och kan leda till din ruin.

Dorian Tror du på hans ryktesspridning?

Grace Det är illa nog att han anser att det finns fog för att sprida sådana rykten.

Dorian Alltså tror du inte på mig.

Grace Nej, jag bara älskar dig, men det väger tyngre.

Dorian Det är jag naturligtvis tacksam för, men du måste förstå, att jag inte kan låta en sådan gubbjävels personangrepp och kränkning gå mig förbi utan åtgärder.

Grace Jag är rädd för konsekvenserna, för din familjs och dina barns skull.

Dorian Jag är inte rädd för honom.

Grace Men jag är det.

Dorian (tar om henne) Grace, du behöver inte vara orolig. Jag kan alltid försvara mig verbalt ut ur vilka knipor som helst. Det har jag alltid kunnat. Den här stackaren är en myra med storhetsvansinne som tror sig kunna angripa en elefant och få honom på fall. En sådan myra måste jag trampa sönder.

Grace Det kan du bara göra om det inte finns fog för hans anklagelser.

Dorian Det gör det inte.

Grace Kan Albert förneka det?

Dorian Är du svartsjuk på honom?

Grace Nej, det är jag inte, men jag har alltid ansett honom för en risk för din säkerhet.

Dorian Han skulle aldrig kunna skada mig.

Grace Kan han gå ed på att hans fars anklagelser är falska?

Dorian Jag kommer aldrig att kunna utsätta honom för att bli förhörd som vittne.

Grace Ser du inte vart du är på väg? Han blir ditt fall! Om du undanhåller det enda vittne som kan rädda dig med ursikten att skydda honom mot åklagaren måste juryn därav dra sina slutsatser.

Dorian Inte så länge jag kan försvara mig.

Grace Och hur länge tror du att du kan göra det inför en hänsynslös åklagares korsförhör? Du vet inte vad som väntar dig!

Dorian Jag är beredd att stå till svars för vad jag är, och jag har inte begått något brott. Det är jag beredd att stå för inför evigheten.

Grace (suckar) Dorian, du är för god och för naiv för denna världen.

Dorian Jag vet. Jag är bara poet och har begåvats med den sårbarheten att jag är alltför begåvad och vacker. Det kan den tarvliga mänskliga världen inte stå ut med, alltså måste de till varje pris dra ner mig till deras nivå. Det kan jag aldrig låta dem göra.

Grace Det är alltså lönlöst att be dig att inte stämna markisen?

Dorian Det är redan gjort. Han ger mig inget val.

Grace (suckar) Jag får trösta mig med, att din enda fiende i alla fall aldrig kommer att kunna beröva dig en enda av dina vänner.

Dorian Desto mera värt är det därför att bli av med fienden.

Grace En myra kan bita hårt utan att någonsin bli upptäckt, och en elefant kan ha svårt att skaka sig av honom.

Dorian Det ordnar sig nog, ska du se. Det är ju bara ett litet struntfall av förtal drivet av debil gubbsjuka.

Grace Om det ändå vore så enkelt.

Scen 3.

Carson Jag beklagar, Sir, men jag kan inte åta mig fallet.

Markisen Ni måste! Ni kan inte låta en sådan korrptionshärd undkomma rättvisan!

Carson Han är vårt lands mest firade poet, en oundgänglig blomma i vår poesi, älskad om inte dyrkad av damerna, beundrad av alla utom av er. Dessutom var han min studiekamrat i Dublin. Vad han än har gjort, vilket lastbart liv han än lever och hur omoralisk han än är vore det skamligt av mig om jag tog mig an fallet. Jag vill inte bidra till hans undergång.

Markisen I så fall gör ni er skyldig till rättshaveri. Ni sviker justitia. Ni förråder rättvisan och låter sedeslösheten vinna och fortsätta korrumpera och fördärva vårt samhälle!

Carson Dessutom har vi små utsikter att vinna. Vilken jury som helst kommer att vara partisk för honom från början då han är en berömd man och en universellt erkänd prydnad för vår litteratur. Ingen jury kommer att vilja döma honom.

Markisen De måste om det föreligger klara bevis för att han är skyldig! De kan inte blunda för rättvisans självklarhet!

Carson Och vad har ni då för bevis? Han kommer att vägra låta huvudvittnet er son att vittna. Er anklagelse mot honom gäller just er son, och det är det enda bevis ni menar er vara nästan säker på.

Markisen Jag har inte skytt några medel för att spåra upp varenda manlig prostituerad han begagnat sig av. De är dussintals, och jag har ämnar inte spara några medel för att spåra upp flera!

Carson Och vad är det då för stackars människor? Ni nämner manliga prostituerade. Vem kan ta en sådan på allvar i en rättssal? Är ett enda av de vittnen de grävt fram ur dynghögar mer än en patetisk rest av en människa? De är väl halvmänniskor allihop, vrak på dekis, alkoholister och narkomaner, langare och hallickar och vad mera? Vad ni står i beråd att göra är att gräva upp hela Londons mest stinkande soptipp bara för att skada en stackars poet som egentligen inte gjort mer än bara försökt roa sig.

Markisen På min och min sons bekostnad!

Carson Han har inte kommit er vid, och er son har inte haft något emot det. Ni vill till varje pris befläcka Englands stolta litteratur med att dra ner dess ledande

stjärna så djupt i smutsen som möjligt, och allt vad ni därmed kommer att lyckas med är att skaffa er själv det sämsta tänkbara rykte för alla tider. Och vad värre är: hela er samhällsklass med markiser och baroner, grevar och hertigar kommer att smutsas ner av er fanatiska iver att dra ner en snillrik människa till er nivå.

Markisen Jag betalar er vad som helst! Bevis finns för alla hans laster! Vad han gör är konsekvent mot lagen! Som advokat kan ni inte neka en klient hans rätt till rättvisa. Om ni vägrar mig rättvisa kommer jag att få er utesluten ur advokatsamfundet och er karriär stäckt för livet från början!

Carson Ni drar er då verkligen inte för någonting. Er fanatism är monstruös och det elakaste jag någonsin upplevat i verkligheten. Det värsta är att ni har rätt. Som advokat kan jag inte vägra er rättvisa. Nåväl, jag skall försvara er, men när jag väl fått er frikänd tänker jag inte ta ett steg längre för att bistå er i era desperata försök att få honom på fall.

Markisen Jag har en familj att försvara!

Carson Min bäste markis, ert försvar av er familj kommer att bringa er familj evärdlig vanära, och ni har härmed tvingat mig att därtill vara er behjälplig. (*reser sig och går*)

Markisen Han tar sig an fallet. Det är det enda väsentliga. Det räcker för att få den odräglige monsterparasitens liv ruinerat, och det är allt vad jag begär. Det får sedan kosta vad fan det vill.

Scen 4. En klubbsalong efter den första rättegången.

Alla är tämligen modfällda och beklämda.

Clarke Min bäste Dorian, hur kunde ni vara så ofattbart ointelligent att ni trodde ni kunde komma undan med att lura rättvisan?

Dorian Jag är inte dömd ännu, Sir Edward.

Clarke Men ni blir. Den förfärlige markisen är fullkomligt besatt av att få er ruinerad med vilka medel som helst, och han är beredd att betala hela sin släktförmögenhet för det. Han kommer aldrig att ge sig.

Dorian Överger ni mig nu, Sir Edward?

Clarke Det kan jag inte göra. Lika litet som Edward Carson hade rätt att avböja markisens vädjan om rättshjälp i sitt försvar har jag rätt att lämna er i sticket, om ni vill ha mig som försvarare i er nästa rättegång.

Dorian Jag är rädd att jag inte kan betala. Jag nödgas ju betala alla markisens rättegångskostnader.

Clarke Jag vet.

Ross Jag ställer gärna upp med vilka medel jag kan. Men vad fick på tok egentligen?

Clarke Det är mycket enkelt. Jag ställde upp som åklagare på Dorian's försäkran om att det inte låg någon sanning bakom markisens påståenden. Dorian trodde han kunde bluffa sig genom en sådan rättegång och kunna prata sig ut ur vilka

korsförhör som helst, som han vant sig vid att prata sig ut ur vilka klämmor som helst. Dock räckte hans överlägsna intelligens inte ända fram. Advokat Carson lyckades få honom till att försäga sig. På frågan om varför han aldrig hade kysst en viss tvivelaktig karaktär svarade Dorian helt spontant att han var alldeles för ful. Där förlorade han juryn, advokat Carson noterade blottan och utnyttjade den hänsynslöst i sitt korsförhör, som slutade med att han hotade dra fram en hel katalog av vittnen av samma tvivelaktiga karaktär för att kartlägga hela vidden av Dorian Grays nattliga utsvävningssliv bland porrklubbar och homosexuella sällskap. Dorian's trovärdighet gick fullständigt förlorad. Det var bara en sak att göra: att lägga ner åtalet mot den grymma markisen.

Albert Allt är mitt fel. Det är jag som borde betala för ditt kalas, Dorian, men olyckligtvis får jag inga pengar av min far.

Clarke Om ni vågar stå till svars i en andra rättegång för åtal om sedeslöshet, Dorian, och ni tror att ni kan vinna, så måste vi be Albert ställa upp som vittne. Han kan berätta allt om markisen, så att vi kan tillintetgöra honom och få slut på hans personliga infernaliska korståg mot dig.

Dorian Det kommer aldrig i fråga. Albert skall aldrig få uthärda ett korsförhör av dessa karaktärsmördare. Jag skall stå till svars för vad jag är anklagad för och övertyga världen om att jag är oskyldig och endast ett offer för en personlig manisk hämndgirighet för ingenting.

Ross Du borde ha lämnat landet genast, Dorian. Societeten har redan avrättat dig, alla dina böcker har svartlistats och försvunnit från alla affärer, du är ruinerad och har ingenting att vinna på att riskera att göra pinan ännu värre. Risken är att du blir fälld till slut, och då väntar dig en samhällelig avrättning och förintelse av din person genom en offentlig vanära utan pardon.

Dorian I så fall avrättar samhället sig självt. Det är sig självt det dömer om det dömer mig.

Ross Det kan aldrig förlåta dig för att du åkte fast och att du hanterade ditt privatliv så illa och omdömeslöst att du inte kunde undvika att det drogs fram i offentligheten.

Dorian Jag vet, Robbie. Allt är mitt eget fel.

Albert Nej, det är mitt fel.

Dorian Om det ändå vore så enkelt, Albert. Livets lastbarhet är mycket mera komplicerat än att bara en person kan ställas till svars för det. Ändå är det detta som ständigt händer, som en säkerhetsventilering i offrandet av en enda person som syndabock, så att alla andra skall gå fria.

Clarke Jag åtar mig ert försvar, Dorian, utan kostnader för er.

Dorian Det är ädelt av er, Sir Edward.

Clarke Jag gör det för principens skull. Jag kan som humanist inte tolerera att vår litteratur ställs till svars vid en skampåle för ett samhälles skull som utvecklat en specialitet i praktiserandet av en konsekvent dubbelmoral.

Ross Hör! Hör!

Dorian Jag tackar er, Sir Edward.

Clarke Men inga fler lögner, om jag får be. Försök aldrig mer bluffa i juridiska sammanhang. Det är det farligaste ni kan göra.

Dorian Jag hängav mig åt mitt dubbelliv just genom en oemotståndlig drift att få leva farligt.

Clarke Ni hade det för bra. Ni var för etablerad. Hela samhället dyrkade er för er skönhet och talang. Ni hade landets mest strålande framtid framför er som dess främste diktare och blivande politiker i både underhus och överhus. Ni hade det perfekta livet serverat för er på guldbricka. Och ni riskerade allt och förlorade. Jag beklagar, Dorian, men ni kan aldrig få er hustru och era barn tillbaka.

Dorian Ger de upp innan jag har fallit?

Clarke Ert rykte har redan fallit, och ett frikännande kan aldrig ge er tillbaka det perfekta rykte ni har förlorat. Bränt barn luktar illa. Er hustru måste tänka på era barn och deras framtid. Jag beklagar.

Dorian Kommer de att byta namn?

Clarke Troligen.

Dorian Jag känner mig som Lucifer störtad från himmelen. Jag vågade tro på den lyckliga stjärna som ledde mig. Var det mitt övermod som fällde mig, eller hade jag bara otur? Jag var ju inte precis ensam om mina laster. Högre uppsatta samhällstjänare än jag hänger sig åt smutsigare laster än jag. Jag kunde ange en hel del av dem, men jag är inte som markisen. Och jag måste erkänna, Sir Edward, att hur jag än försökt känna efter, så kan jag inte känna tillstymmelsen till det ringaste dåliga samvete.

Clarke Det är ett faktum, att ni inte har skadat någon, medan markisen drar ner hela nationen i den största samhällsskada som kan förekomma genom justitiemordet mot er.

Dorian Tack för de orden, Sir Edward. Då vågar jag stå inför rätta för resten av mitt liv.

Ross Det går över, Dorian. Förr eller senare blir du en fri man igen och kan ta en gruvlig hämnd för dina oförrätter med att skriva mera strålande arbeten än någonsin.

Dorian Då blir det ingen hämnd, Robbie. Det blir bara min personliga återupprättelse. Ändå hoppas jag att jag slipper behöva leva tills jag blir gammal. Jag har lyckats hålla mig tämligen oförstörd ända till mitt trettioåttonde år och kan kanske klara några år till, men sedan måste jag börja vissna. Denna rättegångskris är som en förvarning om att även mig väntar ett memento mori. Må jag då hellre dö ung och oförstörd som en Byron, Shelley och Keats än att nödgas bli gammal och grinig och obegriplig som en isolerad Browning.

Basil Dorian, ditt porträtt finns kvar. Ännu har du inte skilts från det varken personligen eller utseendemässigt. Det kan jag vittna om, som studerat ditt utseende mera ingående än någon annan.

Dorian Att du skulle nämna porträttet i detta ögonblick! Det var det som startade min karriär, som inbillade mig att jag var oförstörbar, att jag kunde lyckas med vad jag än företog mig, att jag måste vara överlägsen i allt och kunde ägna mig

åt vilka njutningar som helst utan att behöva frukta upptäckt eller repressalier. En galen puritansk markis kunde inte uthärda närvaron av en fri människa som tog ut svängarna ordentligt i sin individuella rätt att ta sig friheter.

Ross Med din filosofi, Dorian, kan du uthärda vilka kriser och motgångar som helst utan att behöva gå i affekt av dem, för att i stället som en Dostojevskij kunna utnyttja deras erfarenhet till konstens fromma i ditt författarskap.

Dorian Du har alltid bara trott gott om mig, Robbie.

Ross En skapande talang kan inte vara annat än enbart god, vad han än skapar. Själva skapandet utesluter all möjlighet till destruktivitet och ondska.

Albert Dem står i stället etablissemanget för representerat av min far.

Dorian Han är bara svartsjuk, Albert, och börjar bli gammal dessutom. Man måste överse med ålderdomens svagheter.

Albert Inte om han därmed i oursäktlig ignorans och självpåtagen blindhet skadar min bästa vän.

Dorian De dumma är som de döda. De har ingen aning om sitt eget tillstånd.

Clarke (reser sig) Då är det klart. Vi inleder arbetet på att bygga upp ert försvar redan i morgon. Jag hoppas ni samarbetar bättre den här gången, Dorian, för nu gäller det allvar och ert liv.

Dorian Mitt liv har aldrig varit allvarligt.

Clarke Tyvärr, min vän, kan inte ens ni nu undvika att det måste bli det.

Akt IV scen 1. Hemma hos Wildes.

Grace Vad hände egentligen?

Ross Ju mindre sagt om eländet, desto bättre.

Grace Men han blev inte fälld? Varför blev han då inte frikänd?

Ross Juryn kunde inte enas. De höll på så länge de någonsin kunde men kunde till slut bara enas om en enda sak, nämligen att de inte kunde enas.

Grace Vad blir det då? Läggs fallet ner?

Ross Nej, det måste bli en ny rättegång, det värsta scenariot av alla!

Grace Vi har inte råd! Vi är redan ruinerade!

Ross Jag vet, Grace. Och det är för mycket begärt av Sir Edward att han skall ställa upp gratis som advokat en gång till.

Grace Vad menar du?

Ross Om det nu blir en ny rättegång är utsikterna små att han inte skall bli dömd.

Grace Den där förbannade markisen! Dorian har aldrig gjort honom något ont, men han har förföljt Dorian som i en häxförföljelse utan att någonsin förtrötta, som om det att ruinera och skada Dorian så ordentligt som möjligt var hans livs enda mening! Och hans värdelösa son! Jag kan inte förstå varför Dorian inte släppte honom som en het potatis genast!

Ross Det kan ingen förstå.

Grace Det var som om Dorian var förföljd av en inre latent självdestruktivitet, ett slags sjukligt begär att utmana sitt öde och hänge sig åt frestelsen att spela bort sitt liv, som i rysk roulette, och om man bara gör det tillräckligt ivrigt så måste man ju dra den sjukt åtrådda niten till slut, i ett slags morbid självförstörelselust. Och Albert var som klippt och skuren för att bringa honom på fall, totalt ansvarslös, oemotståndligt skön som en gud, fullständigt hänsynslös och bekymmerslös och totalt omedveten om andras känslor, situationer och sårbarhet, och när han bringat en sådan som Dorian i personlig förintelse förstår han inte ens vad han har gjort och håller sig fri från ansvar.

Ross Ett vidunder till fader, och ett missfoster till son.

Grace Och ändå är de människor.

Ross Är de? Man frågar sig.

Grace Ja, de är människor, men fullkomligt korrumperade genom sin privilegierade ställning som överklass. Det är denna överklassmentalitet som jag ser som orsaken till Dorigans fall. Han har själv tillhört den högsta överklassen och tagit skada därav, så att mycket av hans mänsklighet aldrig fått utvecklas och komma fram. Det är det samma med alla andra högaristokrater. De blir så bortskämda från början att de aldrig får ett realistiskt perspektiv på det mänskliga livet och aldrig riktigt får fram sin egen mänskliga natur. Det är så det kan uppstå vidunder och missfoster som markisen och hans son. De har allt, rikedom, besuttenhet, position, skönhet, men allt detta skymmer undan och begraver deras mänsklighet.

Ross Du menar att Dorian genom sitt fall kan bärga sin mänsklighet och kanske räddas från klassförfallet?

Grace I bästa fall. I sämsta fall går han under på riktigt och hämtar sig aldrig från fallet. Men han har klara förutsättningar. Han har skrivit så underbara saker, främst hans berättelser för barn. "Rosen och näktergalen" är ett av den engelska litteraturens mest fantastiska mästerverk. Om han ändå kunde resa sig till att fortsätta skriva sådana saker!

Ross Vi får se med nästa rättegång. Han har i alla fall civilkurage tillräckligt att våga uthärda den.

Grace Vad är det värsta som kan hända? Vad är det värsta han kan bli dömd till?

Ross Tukthus med hårt straffarbete i kanske två år.

Grace Kan han med sin finhet och känsliga intellekt klara någonting sådant?

Ross Det återstår att se. Huvudsaken är att vi inte sviker honom.

Grace Du är hans bästa vän. Du har varit ett lika välgörande stöd för honom som Albert har fördärvat honom.

Ross Försök att inte vara bitter.

Grace Jag är inte bitter. Jag kan bara inte förstå hans uppenbara självdestruktivitet, som verkar som rena dumheten och blindheten men som tyder på en inre morbid drift till att göra sig av med sig själv, som om han menade att hela hans liv var en lögn som han omedvetet försöker befria sig från.

Ross Desto viktigare att vi aldrig släpper taget om honom.

Grace Han har redan släppt taget om oss. Hans handlingssätt har berövat honom hans egna barn och mig. Han har bara sig själv kvar, och risken är att han släpper det också.

Ross Jag släpper honom aldrig.

Grace Tack, Robbie. Du är den som mest har försökt rädda honom i trots mot hela denna fördärvbringande värld med dess omänskliga överklassetablissemang, som bara består av lögner, hyckleri och tillgjordhet!

Scen 2. Klubben.

Henry Vad ska vi göra med honom? Vi kan ju inte bara låta honom gå under.

Basil Vad annat kan vi göra? Vi har gjort allt som stod i vår makt. Vi gick med på att låta honom få sin rättegång. Han tog konsekvenserna. Vi fann oss i att det gick åt helvete. Sir Edward var nobel nog att ställa upp gratis i den andra rättegången till hans försvar som han ledde berömligt och nästan ända fram till frikännande, men tyvärr så höll ju den förskräcklige markisens bevisföring. Vi gjorde vad vi kunde för att få honom att hålla ut de två åren i tukthuset. Till hans heder måste det anföras att han tog det som en man. Vilken annan snobb som helst hade gått under direkt. Och nu är han under skyddad identitet i Paris. Vad mer kan vi göra?

Jekyll Jag har hört att han lever under erbarmliga omständigheter, nästan som en luffare. Hans fru skickar honom ett knappt underhåll, som är rena ransoneringen. Han struntar i att hon ställde som villkor att han inte skulle få umgås med Albert längre, som hjälper honom i hans dagliga deklinering. Han förfaller ohjälpligt och verkar av allt att döma ha gett upp. Han skriver ingenting längre. Han bara äter och dricker och sover.

Basil Vilken skam för en sådan begåvning och för vår litteratur!

Jekyll Säg inte annat.

Henry Frågan återstår: Vad kan vi göra? Skall vi bara låta honom gå under?

Basil Aldrig i livet. Vi måste få honom att rycka upp sig. Han måste få komma tillbaka till litteraturen, och jag tror jag vet ett sätt.

Ross Berätta!

Basil Robbie, du känner ju vår berömde detektiv Sherlock Holmes. Han har visat ett personligt intresse för fallet, som ett allvarligt symptom på vår tids och nationens dekadens. Han menar att genom att ställa Dorian inför rätta, förnedra honom och driva ut honom har vårt samhälle dömt ut sig själv.

Ross Vad kan han göra?

Basil Jag föreslår att vi ger honom i uppdrag att försöka bärga Dorian Gray. Vi känner honom alltför väl, och han skulle bara fnysa åt att vi försökte tala allvar med honom och vägra komma hem, med oss skulle han bara skämta bort det hela med bitter ironi, men med en okänd främling, som han träffar för första gången och

som besitter någon psykologisk förmåga till både övertalning och djupare förståelse, skulle han kanske kunna komma på andra tankar.

Henry Det gäller att rädda hans liv undan förfallet.

Jekyll Hans heder går inte att rädda. Hans liv är i utförsbacken. Frågan är om vi kan rädda hans talang åt den litteratur som han ändå en gång var kung i.

Basil Jag anser att det är värt ett djärvt försök.

Henry Varför inte?

Ross Har du diskuterat saken med honom? Är han med på noterna?

Basil Han är fullt insatt i situationen och borde infinna sig här när som helst. Han har redan mitt uppdrag att forska i vad som egentligen hände med mitt porträtt.

Henry Finns det kvar?

Basil Om inte Dorian har förstört det.

Ross Här är han. (*Sherlock Holmes gör entré.*)

Holmes Ursäkta om jag inte är punktligheten själv, men ni kan vara säkra på att jag aldrig skulle ha velat gå miste om ett uppdrag som det ni inbjudit mig till.

Basil Det är ett hedersuppdrag.

Holmes Jag är medveten om detta. Jag ser det närmast som en mission.

Henry Tror ni den kan lyckas?

Holmes Alla mina uppdrag och missioner lyckas. Åtminstone har inget misslyckats hittills. Det vet ni väl? Ni läser väl noggrant min trogne krönikörs tappra försök till att göra mig rättvisa i sina stapplande berättelser?

Henry Doktor Watson är en naiv diletterant.

Holmes Men samvetsgrann som läkare. Han missar inga detaljer.

Ross Och utan honom hade ni aldrig varit den ni är, mr Holmes.

Holmes Därför behåller jag honom.

Basil Tillbaka till uppdraget. Alla mina vänner och Dorians är med på saken. Vi tror inte att någon av oss skulle kunna lyckas bärga honom tillbaka till Parnassen, och ni är kanske den ende som skulle kunna lyckas med saken.

Holmes Jag tackar för förtroendet. Jag är inte litterär, men jag älskar att forska i människor och deras mest besynnerliga öden. Här har vi ett särfall.

Henry Vad tror ni om tavlan? Tror ni Dorian skulle ha haft anledning att förstöra den?

Holmes Aldrig i livet. Han är ju konsttyrkare. Dessutom dyrkar han sig själv. Tavlan är konst och föreställer dessutom honom själv. Om det är något han saknar är det motiv till att förstöra den. Tvärtom är det troligast att han har den på ett säkert hemligt ställe där han kan ha den för sig själv.

Basil Vi önskar er verkligen lycka till, mr Holmes. Vår nation, vår litteratur och vår framtid skulle vara er innerligt tacksam om ni lyckades återbörda honom till hans enda rätta hem, våra teatrar och litterära salonger.

Holmes Precis. Jag kan naturligtvis inte garantera någon framgång. Jag kan bara göra ett uppriktigt försök att tala honom till rätta och försöka få honom att inse att det gäller att rädda honom från hans egen undergång, vilket ni, hans nära och uppriktiga vänner, alla innerligt har intresse av.

Basil Precis.

Holmes Det enda jag tror mig kunna utlova med säkerhet som resultat är vad som har hänt med er tavla.

Basil Det är det officiella uppdraget.

Henry Lycka till då, min vän. Helst ser vi att ni kommer tillbaka med honom, men annars ser vi åtminstone fram emot er detaljerade rapport.

Holmes Det ska bli mig ett nöje att få ägna mig åt motsatsen till kriminalitet.

Henry Vad är motsatsen?

Holmes Att rädda ett ovärderligt människoliv undan hans korsfästelse av samhället.

Jekyll Vet någon vad som har hänt med Albert?

Henry Det är han som drar ner Dorian i undergången. Det är honom det gäller att rädda Dorian ifrån. Om han bara avstår från Albert kommer han tillbaka till hustrun.

Jekyll Har man en gång fått smaken för ett dubbelliv överger man det aldrig med mindre än döden.

Holmes Det låter nästan som om ni talar av egen erfarenhet, herr doktor.

Jekyll Jag är bekant med den mentalitetens problematik.

Ross Jag tror ni kan lyckas, mr Holmes.

Holmes Mina herrar, om jag misslyckas så kommer det att bero på att jag denna gång inte tar min värde doktor Watson med mig, då han tyvärr bara skulle vara i vägen.

Henry Är han då en garanti för er framgång?

Holmes I all sin enfald har han konsekvent varit det hittills, egentligen mest för att han aldrig riktigt förstått vad jag hållit på med. Men tillsammans med Dorian Gray skulle doktor Watson bara få mig att framstå som löjlig, och diktaren skulle aldrig ta mig på allvar. Nej, det här är ett öga-mot-öga-fall. Han måste få förtroende för mig ensam.

Jekyll Jag har lärt känna doktor Watson som en utmärkt hedersman men som en klåpare till läkare.

Holmes Ni har genomskådat honom. Så länge jag har känt honom har han aldrig haft en patient.

Jekyll Och nu har ni fått världens känsligaste fall och patient på halsen. Ärligt talat tror jag inte ni kan lyckas, jag bedömer Dorigans fall som hopplöst, men gör för all del vad ni kan.

Holmes Det skall bli intressant att lösa mysteriet med det hemlighetsfulla porträttet. Mina herrar, jag rekommenderar mig. (*bugar och avlägsnar sig.*)

Henry Vad tror ni? Hur ser oddsen ut?

Ross Jag tror vi alla bedömer dem olika.

Basil Det finns i alla fall hopp, och det är huvudsaken.

Akt V scen 1. Paris, en mindre respektabel bistro.

Sherlock Holmes inträder, ser sig omkring, kollar tiden, finner sig ett bord, tar sig en dagstidning och tänder en pipa i väntan på den andre.

Dorian (infinner sig väl medveten om att han är försenad, sliten men oförändrad)

Ursäkta att ni fått vänta.

Holmes Nöjet var helt på min sida.

Dorian Ni måste vara van vid de mest märkvärdiga klienter och deras ovanor.

Holmes Låt oss säga så här, att ni är inte den förste.

Dorian Jag förstår att ni har kommit för att försöka tala förnuft med mig.

Holmes Jag har inga illusioner om att det skulle kunna fungera.

Dorian Ni verkar då lika illusionsfri som jag.

Holmes Era vänner har gett upp om er. De tror aldrig ni kan komma tillbaka. De övertalade mig att göra ett sista försök att rädda er talang åt litteraturen. Även om vårt viktorianska samhälle slängt bort er hoppas jag ni inte är lika dum som de och gör det samma.

Dorian Beklagar, men ni är för sent ute. Ni är ute för att rädda livet på en patient, som redan är död. Problemet är att ingen kan acceptera att han är död, utom patienten själv, som helst inte vill bli återupplivad, ens om det skulle gå.

Holmes Alltså har ni redan slängt bort er själv. Det är att erkänna er besegrad och ge ert fördärvliga samhälle rätt. Ändå är ni fortfarande fullkomligt er själv.

Dorian Det är bara det, att jag har tappat bort min karaktär, vilket ni måste medge, om ni är det minsta insatt i teatervärlden, att är ett utomordentligt dilemma för en skådespelsförfattare och boren aktör, för det var det jag föddes till och levde på att få vara. Ingen publik vill ha mig mera och därför allra minst jag själv.

Holmes Ändå är de alla fortfarande fullkomligt medvetna om att ni som posör var oöverträffbar och fullständigt unik i ert slag. Varken förr eller senare kommer Storbritannien att få se på maken.

Dorian Ändå är allt vad jag ber om numera att få bli lämnad i fred. Jag har definitivt gett upp, skriver ingenting mer och är mer än resignerad. Det enda jag har att se fram emot är min sorti, som en skådespelare i en dålig roll som jag är tvungen att genomföra mot min vilja och ändå fortfarande tvingas uppträda i på scenen under ständigt tilltagande pinsamhet, i synnerhet som pjäsen hela tiden bara förlängs.

Inte ens ni kan väl ha någon lösning på problemet. Jag har fallit ut ur min roll och förlorat den och måste ändå fortsätta spela den, fastän den är död och jag ingenting har kvar att ge. Helst hade jag inte ens träffat er, men Robbie Ross talade så hemlighetsfullt om er, att jag inte kunde motstå att göra er bekantskap.

Så mina vänner, de få jag har kvar och som ännu vågar känna mig, vill få mig tillbaka till verkligheten, den verklighet som våldfört sig på mig till oigenkännlighet. Det är naturligtvis omöjligt. Man har tagit ifrån mig allt vad jag var och har ingenting kvar utom min bestående vanära, som etablerats genom det viktorianska rättssystemet, som inte medger några kompromisser eller eftergifter för den

mänskliga faktorn. Jag var bara mänsklig. Det var mitt enda brott. Var det så oerhört?

Holmes Käre Dorian, du är inte den första. För ganska exakt 300 år sedan satt en annan brittisk dramatiker i exakt samma klämma, anklagad för homosexualitet, ateism och allt möjligt och hotad med rättsliga åtgärder, som i hans fall bara kunde innebära döden.

Dorian Pratar ni om Marlowe?

Holmes Vem annars. Jag drar upp hans fall därför att det plötsligt blivit aktuellt genom att en amerikan har kommit fram till den övertygelsen genom rigorösa forskningar, att Marlowe måste ha fortsatt verka som dramatiker under Shakespeares täckmantel.

Dorian En intressant teori. Swinburne hade också läckert kätterska tankar åt det hållet. Han skulle alltså ha undkommit rättvisan med att iscensätta sin död och sedan fortsatt som vanligt med förlusten bara av sitt goda namn, som var förverkat för alltid, precis som i mitt fall. Problemet i mitt fall var att jag inte undkom den så kallade rättvisan. Ännu ett problem i fallet var att den inte avrättade mig.

Holmes Bland anklagelserna mot Marlowe ingick också en för falskmynteri. Ni var åtminstone ingen falskmyntare.

Dorian Skämt åsido, vad tycker ni om hela rättsprocessen?

Holmes Absurd. Framtiden kommer att fördöma den.

Dorian Naturligtvis. Jag tycker synd om det viktorianska samhället. Genom detta justitiemord, för det är ingenting annat, har det dömt ut sig själv. Det kommer att gå under och försvinna, och om kanske 200 år kommer man att skratta åt det när det blir accepterat över hela världen att bisexualitet är något naturligt. Jag var aldrig homosexuell, men jag gav efter för frestelser från vänster. Kalla det vänsterprassel. I stället för kvinnliga älskarinnor bedrog jag min fru med manliga sådana. Var det så farligt? Ingen tog någon skada av det. Tvärtom. Jag var lika diskret som en fransman. Min fru hade ingen aning om det förrän man gjorde rättsprocess av det.

Holmes Ändå hade du kunnat undvika hela pinsamheten. Den enda som drev saken var Alberts far, en renodlad skurk.

Dorian Han var bara svartsjuk. Många fäder är sådana om sina söner och ännu mer om sina döttrar. Det är föräldragalenskap. Den känner inga gränser.

Holmes Men Albert var en odåga. Han var inte värdig din kärlek. Ändå höll du fast vid den i ett slags sjuk och irrationell för att inte säga självdestruktiv fixering.

Dorian Han var vacker. Jag har alltid älskat skönheten högst av allt. Det är mitt enda brott och det enda som jag släpades inför rätta för.

Holmes Dock var det du själv som inledde rättegången.

Dorian Jag hade mig själv att försvara. Den gamle galne markisen var hur oförskämnd som helst. Det var han som gjorde väsen av saken och ställde till med skandalen med att öppet förtala mig å det skändligaste. Skulle jag bara tigande finna mig i hans kränkande grovhet? Jag älskade Albert, men allt hans far visade var bara meningslöst aggressivt hat.

Holmes Det hade varit säkrare att inte svara.

Dorian Det vet vi först nu. Hade jag inte stämt honom hade han fortsatt sitt förtal och gjort vad som helst för att skilja Albert från mig, och det hade kanske slutat ännu värre än med min rättegång. Genom att driva i gång rättsprocessen visade jag mig ändå vara man nog att våga tala för mig själv och försvara mig offentligt, och det anser jag inte att jag misslyckades med.

Holmes Alltså har du någonting kvar att leva för. Du har ännu din integritet. Enligt amerikanen fortsatte Marlowe verka som dramatiker och det ännu mer oförblommerat än tidigare och blev ditt språks ovedersäglige mästare och kung för alla tider med bara några säkerhetsåtgärder vidtagna för sitt personliga skydd. Det kan du också göra.

Dorian Frågan är om jag vill det. Två års tukthus är inte någon rolig, uppbygglig eller avkopplande semester. I mitt fall var det förödande, då det var så utstuderat grymt och direkt ägnat att förnedra mig. Man hade den onda viljan att straffa mig för min överlägsenhets och begåvnings skull och genomförde den, och ingen lade något hinder i vägen. Jag skulle kanske ha flytt före häktingen, men jag hade redan börjat försvara mig själv offentligt. En riktig skådespelare överger inte sin roll förrän han genomfört den. Ingen skådespelare kan lämna scenen förrän den kastar ut honom eller han faller ner från den eller han dör på den. Min roll var ännu inte genomförd, och att fly från scenen hade faktiskt varit fejt.

Holmes Allt det där hedrar dig och bara bidrar till mina argument att du har något att leva vidare för. Ge inte upp, Dorian. Fortsätt att dikta. Du behärskar språket. Du är fortfarande överlägsen genom din fantasi och intelligens.

Dorian Du fattar inte. Jag har en familj kvar i England. För min skull har de bytt namn. De kan inte visa sig offentligt. Mina barn trakasseras för min skull. Jag har gjort bort mig. Det är kärnan av problemet. Denna karaktär är förbrukad och måste bort från scenen. Mitt goda namn är förintat, och jag kan inte ersätta det med något annat. Jag har ingen Shakespeare att ty mig till, som kan låna mig och skydda mig med ett oförvitligt namn. Jag är förlorad. Det enda som återstår för mig är egentligen självmord, men det vore den slutgiltiga fegheten. Man löser inte livets problem med att fly från dem. Eller vet du något som jag inte vet? I östern tror man på reinkarnation. Tror du jag kan få en ny chans? Om jag återföds, skall jag då få ett bättre eller sämre liv? Har jag förbrukat min andes kapital? Robbie Ross sade att du om någon kunde veta något om sådana saker.

Holmes Min vän, jag kan tyvärr inte uttala mig om saken, helt enkelt för att jag själv dess värre saknar någon erfarenhet av döden och vad som kommer efteråt. Jag är inte bättre än du därvidlag: det gör vi alla. Jag kan inte garantera någon reinkarnation för din del, eller att din luttring i detta liv på något sätt skulle kunna innebära att du får ett lyckligare nästa liv. Det får man se då. Eller som en annan vivör sade till mig, som var ateist och inte väntade sig något annat efter döden än att få vara död i fred, "men om det skulle bli en fortsättning och jag skulle få leva vidare i någon form, vilken angenäm överraskning det skulle bli!" Det är livet nu som räknas. Du har det kvar. Världen kan förändras. Du kan komma tillbaka. Här dekar

du bara ner dig med patetiska bögar och ett liv i överksam slapphet, som bara kan vara skadligt i längden för den själ du har kvar.

Dorian Även ni dömer mig för min vällust. Är då vällusten något så stygt, att den måste fördömas? Är ni puritan? Det finns inga tråkigare människor. Om det är något jag är stolt över, så är det att jag alltid gav efter för mina sexuella lustar, i vilken riktning de än drev mig. Det kallar jag för hälsosamt både för kropp och själ. Man känner sig alltid bättre efteråt, hur mycket man än har gjort ner sig. Det spelar ingen roll vilka uttryck sexualiteten tar sig, bara den tar sig uttryck. Att hålla inne därmed är lika skadligt som en forcerad förstoppning. Man måste dö av det. Man kan till och med dö bara av att avhålla sig från att släppa sig. Puritanismen var den engelska historiens mest förödande förstoppning.

Holmes Så det är så du vill hanka dig fram, i misär, utan andra vänner än dubiösa sådana inklusive Albert utan att skriva fler pjäser, i överksamhet och apatisk resignation under slapp förgubbning, tills döden befriar dig. Är det så du ser på saken?

Dorian Precis så. Jag har lustan kvar, men den ebbar gradvis ut. Min musa togs ifrån mig med våld av det viktorianska rättssystemet. Dorian Gray våldtogs ihjäl som diktare, då det faktum att han bara var en skönhetsälskande diktare och irländare dessutom inte togs någon hänsyn till vid rättegången. Man tog ifrån mig diktaren och satte honom på två års skändning på tukthus. Min enda protest däremot är den enda logiska och naturliga, att inte kunna dikta mer. Låt mig bara dö och se om det kanske kan ges en ny ridåöppning på andra sidan för ett annat skådespel än detta förstörda och misslyckade, som viktorianismen gjorde om från en lyckad och framgångsrik komedi till en dålig och misslyckad fars. Samhället är sjukt. Låt det vara sjukt i fred. Jag har ingenting med det att göra, och det förtjänar inte en enda rad mer av mig.

Apropå det, en amerikan, sade du, hade upptäckt, att Marlowe levde vidare under Shakespeares täckmantel. Så kan man inte skriva i England. I Amerika tycks det ändå finnas någon tankefrihet. Vad tror du? Måste det vackra gamla aristokratiska och förädlade England gå under genom sin viktorianism för att ersättas av det vulgära och fula, grova och korrumperade Amerika?

Holmes Det ser tyvärr inte bättre ut.

Dorian Stackars England. Jag vet inte vilket det är mera synd om, England eller mig.

Holmes Det är synd om världen, Dorian, som kastar ut juveler som dig och påstår att snillen som jag inte existerar, medan den sätter de verkliga genierna på sinnessjukhus.

Dorian Vem tänker du då på?

Holmes Filosofen Nietzsche, som antagligen bara blir den första av många. Men ta dig samman, min käre vän. Du har ju ändå långt kvar, om du bara vill. Du har fortfarande krafter kvar, hela din skönhet är intakt både till det yttre och det inre, och allt du behöver är lite vilja.

Dorian Min undergång var mitt samhälles undergång, som jag ändå älskade. Det var där jag hörde hemma, det gjorde mig, jag är ohjälpligt en del därav, och om det nu har förintat sig självt genom att förinta mig, så kan ingen av oss mera resa på sig.

Holmes Din vän målaren Basil Hallward nämnde något om ett porträtt. Finns det kvar?

Dorian Jo, det finns kvar. Det är ett oförliknligt porträtt. Jag kan inte tro att det föreställer mig själv, men det gör det. Det är i säkert förvar, och det är bara jag som har tillgång till det. Så kommer det att vara så länge jag lever.

Holmes Det var bara det han ville veta: att det var i säkert förvar.

Dorian Det kan inte ens mitt samhälle ta ifrån mig, men när jag en gång är borta skall det försvinna med mig. Det har jag bestämt. Ingen skall få se det efter min död. Det är ett porträtt av själva konstens skönhet, den eviga ungdomens oförgänglighet, den naturliga friskheten och de gränslösa möjligheternas totala öppenhet i en fullmogen ung mans blomstrings fullkomlighet. Man kan fortfarande känna igen mig själv i porträttet, men eftersom mitt samhälle kastat ut mig skall det porträttet aldrig mer få förgylla det samhället. Konsten är odödlig, min konst försökte man förinta när den mognade som mest, och därför skall jag förvägra det samhället min konstns odödlighet. Jag tar den med mig för att kanske, om ödet ger mig tillåtelse, komma tillbaka med den i nästa liv. Och ärligt talat, käre kollega, överlever jag ogärna själv min ungdoms förgänglighet. Det sade jag redan för länge sedan, att hellre dör jag ung än upplever min förmågas, min skönhets och min spiritualitets vissnande. Må jag hellre dö genast än att jag upplever att jag förlorar ett uns av den skönhet och friskhet som finns i det porträtt av mig som jag tar med mig in i min egen oförgänglighet.

Holmes Din fåfänga överskrider alla gränser.

Dorian Är inte det livets mening, att man åtminstone skall få vara så fåfäng man vill så länge det inte skadar andra? Det var den meningen med livet som förvägrades mig, och jag hämnas med att låta det porträtt av vår tids fulländade skönhet och friskhet som skulle ha förevigat den bli lika förgängligt som den tid som förintade mig.

Holmes Den grymmaste av alla tänkbara domar av en skapande konstnär över sin tid.

Dorian Tiden ger mig inget val. Farväl, professor Holmes. Det var intressant att göra er bekantskap, Kanske ses vi igen under lyckligare omständigheter i en annan tid i ett annat liv, vars värld inte hänger sig åt självförintelse genom att självmant gå åt helvete.

Holmes (reser sig) Jag kan ingenting mer göra för er. Tyvärr måste jag hälsa era vänner att ni stannar här. Men vad skall jag hälsa er konstnär om porträttet?

Dorian Han vet vilket porträtt han målade. Han vet. Att även om porträttet förgås, så kan den konstens skönhet aldrig förgås.

(Holmes bryter upp, medan Dorian Gray tankfullt sitter kvar, röker och dricker kaffe.)

Slut

Några kommentarer

Det främsta försöket att göra Oscar Wilde rättvisa var den framstående filmen 1960 (på svenska "Den gröna nejlikan") med Peter Finch i huvudrollen byggd på Montgomery Hydes *The Trials of Oscar Wilde*. Han utsattes för tre rättegångar, den första var åtalet mot markisen av Queensberry för ärekränkning (i filmen perfekt spelad av Lionel Jeffries), när denne friades åtalade han Wilde för sedeslöshet, det var den rättegången som slutade i juryns dödläge, så att det måste bli en tredje rättegång. Wilde överlevde domens verkställande med svårighet, om dock två års tukthus med hårt straffarbete hade knäckt vem som helst annars. Han levde vidare i misär med ett knappt underhåll från hustrun Constance i Paris under tre år innan han 46-årig plötsligt dukade under för en hjärnhinneinflammation. Han släppte aldrig sin vänskap med Alfred Douglas, kallad 'Bosie', som Wildes sista stora verk *De profundis* är riktad till, en bekännelseskraft i brevform driven av kanske litteraturhistoriens mest gripande ärlighetspathos.

Pjäsen skrevs under min svåra tandvärkskris i februari 2014. Att dramatiseringen av Wildes enda roman "Dorian Grays porträtt" småningom gled över till en dramatisering av Wildes eget öde var fullkomligt avsiktligt.

Göteborg 27.2.2014